Praktična pravila pružanja usluga certifikacije

Kod dokumenta: PKI-JU-RS-DOC-CPS

AGENCIJA ZA INFORMACIONO DRUŠTVO REPUBLIKE SRPSKE

16. decembar 2013.

АИДРС
Агенција за информационо друштво Републике Српске
AISRS
Agency for Information Society of Republic of Srpska

Praktična pravila pružanja usluga certifikacije

(CPS – Certification Practice Statement)

OID: 1.3.6.1.4.26614.10.1.1

Трг Републике Српске 1, 78000 Бања Лука, Република Српска, БиХ
тел: +387 51 258 400 факс: +387 51 258 401 email: info@aidrs.org web: www.aidrs.org

Opšti podaci i verzije dokumenta

Referentni broj dokumenta	I - / 11
Puni naziv dokumenta	**Praktična pravila pružanja usluga certifikacije**
Skraćenica dokumenta	CPS – Certification Practice Statement
Kod dokumenta	PKI-JU-RS-DOC-CPS
Institucija	Agencija za informaciono društvo Republike Srpske
Sigurnost (nivo distribucije)	Javni dokument, slobodna distribucija
Datum kreiranja dokumenta	septembar 2011.
Datum posljednjeg ažuriranja dokumenta	decembar 2013.
Status i verzija	Finalna verzija, v.1.2
Broj stranica	**78**
Odgovorno lice	Srđan Rajčević, direktor
Autori	Milan Latinović, AIDRS Saša Vojnović, AIDRS Ljiljana Umićević, AIDRS Stojan Radanović, AIDRS
Dostavlja se	Na uvid javnosti.
Ključne riječi	Infrastruktura javnih ključeva, elektronski certifikat, kvalifikovani elektronski certifikati, certifikaciono tijelo, Agencija za informaciono društvo Republike Srpske, certifikaciono tijelo Agencije za informaciono društvo Republike Srpske, praktična pravila rada, profili certifikata
Apstrakt (za potrebe publikovanja)	Praktična pravila pružanja usluga certifikacije je dokument koji opisuje postupke koje primjenjuje certifikaciono tijelo Agencije za informaciono društvo Republike Srpske (u daljem tekstu: AIDRSCA) prilikom procesa izdavanja kvalifikovanog elektronskog certifikata, upotrebe kvalifikovanog elektronskog certifikata od strane krajnjeg korisnika i opoziva kvalifikovanog elektronskog certifikata.

Verzija Version	Datum Date	Opis Description
1.0	28.09.2011.	Prihvatanje finalne verzije dokumenta
1.1.	25.04.2012.	Dodatna lektorisanja i jasnije definisanje AD strukture.
1.2.	16.12.2013.	Dorađena verzija, prilagođavanje CPS-a za izdavanje certifikata APIF-u i privrednim sudovima prema zaključku Vlade RS.

Sadržaj

1. UVOD 14

1.1. Pregled 14

1.2. Naziv i identifikacija dokumenta 15

1.3. Učesnici PKI sistema 17

1.3.1. AIDRSCA 17

1.3.3. Korisnici 18

1.3.4. Treća lica 18

1.3.5. Ostali učesnici 18

1.4. Upotreba certifikata 18

1.4.1. Područje primjene 18

1.4.2. Nedozvoljene primjene 19

1.5. Politika administriranja dokumenta 20

1.5.1. Organizacija upravljanja dokumentom 20

1.5.2. Lica za kontakt 20

1.5.3. Lica određena za usklađivanje dokumenta sa praksom izdavanja certifikata 20

1.5.4. Procedura za odobrenje Praktičnih pravila 20

1.6. Definicije i skraćenice 21

1.6.1. Definicije 21

1.6.2. Skraćenice 23

2. OBJAVLJIVANJE I LOKACIJA PODATAKA O CERTIFIKACIJI 24

2.1. Lokacija i objavljivanje podataka o certifikaciji 24

2.2. Objavljivanje podataka o certifikaciji 24

2.3. Učestalost objavljivanja podataka o certifikaciji 25

2.4. Kontrola pristupa podacima o certifikaciji 25

3. IDENTIFIKACIJA I AUTENTIFIKACIJA 26

3.1. Konvencija imenovanja 26
3.1.1. Vrste imena 26
3.1.2. Nomenklatura imena 26
3.1.3. Anonimnost ili pseudonimi korisnika 26
3.1.4. Pravila za interpretaciju vrsta imena 26
3.1.5. Jedinstvenost imena 28
3.1.6. Priznavanje, autentifikacija i uloga zaštitnog znaka 29
3.2. Inicijalna provjera identiteta 29
3.2.1. Metoda dokazivanja posjeda privatnog ključa 29
3.2.2. Identifikacija i autentifikacija identiteta organa 29
3.2.3. Identifikacija i autentifikacija krajnjeg korisnika 29
3.2.4. Podaci o korisniku koji se ne mogu provjeriti 29
3.2.5. Kriteriji za međusobnu saradnju 29
4. PROCEDURE ŽIVOTNOG CIKLUSA CERTIFIKATA 30
4.1. Zahtjev za izdavanje certifikata 30
4.1.1. Ko može da podnese zahtjev za izdavanje certifikata 30
4.1.2. Proces podnošenja zahtjeva i obaveze 30
4.2. Obrada zahtjeva za izdavanje certifikata (od strane CA) 30
4.2.1. Sprovođenje funkcija identifikacije i autentifikacije 30
4.2.2. Odobrenje ili odbijanje zahtjeva za izdavanje certifikata 30
4.2.3. Vrijeme obrade zahtjeva za izdavanje certifikata 30
4.3. Izdavanje certifikata 31
4.3.1. Aktivnosti i postupci CA prilikom izdavanja certifikata 31
4.3.2. Obavještavanje o izdavanju certifikata 31
4.4. Preuzimanje certifikata 31
4.4.1. Akcija kojom korisnik povrđuje da je preuzeo certifikat 31

4.4.2. Objavljivanje certifikata 31
4.4.3. Obavještavanje trećih lica o izdavanju certifikata 32
4.5. Korišćenje para kriptografskih ključeva i certifikata 32
4.5.1. Upotreba privatnog ključa i certifikata sa strane korisnika 32
4.5.2. Upotreba javnog ključa i certifikata sa strane trećih lica 32
4.6. Obnova certifikata bez promjene javnog ključa 32
4.7. Obnova certifikata sa promjenom javnog ključa 33
Pod obnovom certifikata sa promjenom javnom ključa podrazumjeva se ponovno izdavanje kvalifikovanog elektronskog certifikata u skladu sa opisanim procedurama 33
4.8. Promjena podataka u certifikatu 33
4.8.1. Okolnosti za izmjenu podataka u certifikatu 33
4.8.2. Ko može da zahtjeva promjenu podataka u certifikatu 33
4.8.3. Proces obrade zahtjeva za promjenu podataka u certifikatu 33
4.8.4. Obavještavanje korisnika o izdavanju certifikata sa promjenjenim podacima 33
4.8.5. Akcija kojom korisnik povrđuje da je preuzeo certifikat sa promjenjenim podacima 34
4.8.6. Objava certifikata sa promjenjenim podacima 34
4.8.7. Obavještavanje trećih lica o izdavanju certifikata sa promjenjenim podacima 34
4.9. Opoziv i suspenzija certifikata 34
4.9.1. Okolnosti za opoziv 34
4.9.2. Ko može da zahtjeva opoziv certifikata 35
4.9.3. Procedure za opoziv certifikata 35
4.9.4. Vrijeme za podnošenje zahtjeva za opoziv certifikata 35
4.9.5. Vrijeme u kojem CA mora izvršiti obradu zahtjeva za opoziv 35
4.9.6. Provjera opozvanosti certifikata od strane trećih lica 35
4.9.7. Učestalost objavljivanja CRL 35
4.9.8. Maksimalno dozvoljeno zakašnjenje kod objave CRL liste 36
4.9.9. Online provjera statusa certifikata (OCSP) 36

4.9.10. Online provjera statusa certifikata od strane trećih lica 36
4.9.11. Drugi oblici provjere statusa certifikata 36
4.9.12. Posebni zahtjevi u slučaju kompromitovanja ključa 36
4.9.13. Okolnosti za suspenziju korisničkog certifikata 36
4.9.14. Ko može zahtjevati suspenziju korisničkog certifikata 36
4.9.15. Proces obrade zahtjeva za suspenziju korisničkog certifikata 36
4.9.16. Period trajanja suspenzije korisničkog certifikata 37
4.10. Usluge o statusu certifikata 37
4.10.1. Operacione karakteristike 37
4.10.2. Dostupnost servisa 37
4.10.3. Dodatne karakteristike 37
4.11. Prekid ugovora sa naručiocem 37
4.12.* Deponovanje i obnova privatnog ključa korisnika 37
5. FIZIČKA KONTROLA, OPERATIVNA KONTROLA I UPRAVLJANJE RESURSIMA 38
5.1. Fizička kontrola 38
5.2. Kontrola procedura 39
5.2.1. Povjerljive uloge osoblja certifikacionog tijela 39
5.2.2. Broj osoba potrebnih za odredjene operativne procedure 40
5.2.3. Identifikacija i autentifikacija ovlašćenih lica za svaku ulogu 40
5.2.4.Povjerljive uloge koje zahtjevaju razgraničenje ovlašćenja 41
5.3. Upravljanje ljudskim resursima 41
5.3.1. Kvalifikacije, iskustvo i dozvola za rad sa zaštićenim podacima 41
5.3.2.Procedure provjere biografije 41
5.3.3. Obuka osoblja 42
5.3.4. Učestalost obuke osoblja 42
5.3.5. Učestalost i redosljed rotacije poslova zaposlenog osoblja 42

5.3.6. Sankcije za neautorizovane aktivnosti zaposlenog osoblja 42
5.3.7. Zahtjevi za spoljne saradnike 42
5.3.8. Dokumentacija za potrebe stalno zaposlenog osoblja 43
5.4. Procedure upravljanja revizijskih dnevnika 43
5.4.1. Vrste događaja koji se evidentiraju 43
5.4.2. Učestalost procesiranja revizijskih dnevnika 43
5.4.3. Period čuvanja revizijskih dnevnika 43
5.4.4. Zaštita revizijskih dnevnika 43
5.4.5. Kreiranje rezervne kopije revizijskih dnevnika 44
5.4.6. Sistem prikupljanja revizijskih dnevnika 44
5.4.7. Obavještavanje lica koje je izazvalo događaj 45
5.4.8. Procjena ugroženosti sistema 45
5.5. Arhiviranje podataka 45
5.5.1. Vrste podataka koji se arhiviraju 45
5.5.2. Vrijeme čuvanje arhiviranih podataka 46
5.5.3. Zaštita arhiviranih podataka 46
5.5.4. Kreiranje rezervne kopije arhiviranih podataka 46
5.5.5. Zahtjevi za vremenskim žigom arhiviranih podataka 46
5.5.6. Sistem arhiviranja podataka 46
5.5.7. Procedure za akviziciju i verifikovanje podataka iz arhive 46
5.6. Obnova ključeva CA 46
5.7. Kompromitovanje i oporavak sistema poslije kompromitiranja ili nepredvidjenih akcija 47
5.7.1. Procedure rada u incidentnim situacijama prilikom kompromitovanja sistema 47
5.7.2. Greške u radu sistema, programske opreme ili oštećenje podataka 47
5.7.3. Kompromitovanje privatnog ključa CA 48
5.7.4. Nastavak rada poslije prirodne katastrofe ili neke druge 48

5.8. Prestanak rada CA ili RA 48
6. TEHNIČKO BEZBJEDNOSNE KONTROLE 49
6.1. Generisanje ključeva i instalacija 49
6.1.1. Generisanje para ključeva 49
6.1.2. Dostavljanje korisniku privatnog ključa 49
6.1.3. Dostavljanje javnog ključa korisnika davaocu usluge certifikovanja 49
6.1.4. Dostavljanje javnog ključa davaoca usluge certifikovanja trećim licima 49
6.1.5. Dužina ključeva 49
6.1.6. Generisanje parametara javnih ključeva 50
6.1.7. Namjena upotrebe ključeva (X.509 keyUsage) 50
6.2. Zaštita privatnog ključa i kontrole kriptografskih modula 51
6.2.1. Standardi i kontrole kriptografskih modula 51
6.2.2. M od N kontrola privatnog ključa 51
6.2.3. Deponovanje privatnog ključa 51
6.2.4. Kopija privatnog ključa 51
6.2.5. Arhiviranje privatnog ključa 51
6.2.6. Prenos privatnog ključa u kriptografski modul 51
6.2.7. Čuvanje kriptografskih ključeva na kriptografskom modulu 52
6.2.8. Način aktiviranja privatnog ključa 52
6.2.9. Način deaktiviranja privatnog ključa 52
6.2.10. Način uništavanja privatnog ključa 52
6.2.11. Nivo sigurnosti kriptografskih modula 52
6.3. Ostali aspekti upravljanja parom ključeva 52
6.3.1. Arhiviranje javnog ključa 52
6.3.2. Rok važnosti certifikata i period upotrebe para ključeva 53
6.4. Aktivacioni podaci 53

6.4.1. Generisanje i instalacija aktivacionih podataka 53
6.4.2. Zaštita aktivacionih podataka 53
6.4.3. Ostali aspekti aktivacionih podataka 53
6.5. Bezbjednosni zahtjevi za računare 53
6.5.1. Specifični računarski tehničko-bezbjedonosni zahtjevi 53
6.5.2. Nivo zaštite računara 54
6.6. Tehnički nadzor tokom upotrebe sistema 54
6.6.1. Nadzor razvoja sistema 54
6.6.2. Upravljanje bezbjednošću 54
6.6.3. Nadzor bezbjednosti tokom upotrebe sistema 54
6.7. Nadzor bezbjednosti računarske mreže 54
6.8. Vremenski pečat (eng.*Time-stamping*) 54
7. CERTIFIKAT, CRL, I OCSP PROFILI CERTIFICATE, CRL, AND OCSP PROFILES 55
7.1. Profil certifikata 55
7.1.1. Broj (brojevi) verzija (eng.Version number(s)) 55
7.1.2. Ekstenzije certifikata (eng. *Certificate extensions*) 56
7.1.3. Identifikatori algoritamskih objekata 57
7.1.4. Oblik imena 57
7.1.5. Ograničenja za ime 57
7.1.6. Identifikator objekta za politiku certifikovanja 58
7.1.7. Korišćenje Politike ograničenja ekstenzija 58
7.1.8. Sintaksa i semantika za kvalifikatore politike 58
7.1.9. Procesiranje semantike za kritične ekstenzije Politike Certifikovanja 58
7.2. CRL profil 58
7.2.1. CRL verzija 58
7.2.2. CRL i CRL entry ekstenzije 59

7.3. OCSP profil 59
8. REVIZIJA, USAGLAŠENOSTI I DRUGE PROCJENE 60
8.1. Učestalost ili okolnosti kada se vrše revizije 60
8.2. Identitet/kvalifikacije revizora 60
8.3. Revizorov odnos prema ocjenjivanom subjektu 60
8.4. Oblasti koje pokriva revizija 60
8.5. Aktivnosti koje se preduzimaju u slučaju nedostatka 60
8.6. Objavljivanje rezultata 60
9. OSTALE POSLOVNE I PRAVNE STVARI 61
9.1. Cijene 61
9.1.1. Cijene usluga AIDRSCA 61
9.1.2. Nadoknada za pristup certifikatu 61
9.1.3. Nadoknada za opoziv ili pristup statusu informacija 61
9.1.4. Nadoknade za ostale servise 61
9.1.5. Politika refundiranja 61
9.2. Finansijska odgovornost 61
9.2.1. Osiguranja ili garancije davaoca usluge certifikacije 61
9.2.2. Ostala sredstva 61
9.2.3. Osiguranja ili garancije korisnika 62
9.3. Povjerljivost poslovnih informacija 62
9.3.1. Obim povjerljivih informacija 62
9.3.2. Informacije koje ne ulaze u obim povjerljivih informacija 62
9.3.3. Odgovornost za zaštitu povjerljivih informacija 62
9.4. Povjerljivost ličnih podataka 62
9.4.1. Plan povjerljivosti 62
9.4.2. Informacija koja se tretira privatnom 62
9.4.3. Informacija koja se ne smatra privatnom 62

9.4.4. Odgovornost za zaštitu ličnih podataka 63
9.4.5. Obavještenje i davanje saglasnosti za korišćenje ličnih podataka 63
9.4.6. Otkrivanje informacije u skladu sa sudskim ili administrativnim procesom 63
9.4.7. Ostale okolnosti kada se mogu otkrivati informacije 63
9.5. Prava na intelektualnu svojinu 63
9.6. Obaveze i odgovornosti 63
9.6.1. Obaveze AIDRSCA 63
9.6.2. Obaveze RA 64
9.6.3. Odgovornosti i obaveze krajnjeg korisnika 64
9.6.4. Odgovornosti i obaveze trećih lica 65
9.6.5. Odgovornosti i garancije ostalih učesnika 65
9.7. Izuzeća od odgovornosti 65
9.8. Ograničenja finansijske odgovornosti 66
9.9. Obeštećenja 66
9.10. Stupanje na snagu i period važenja 66
9.10.1. Stupanje na snagu 66
9.10.2. Period važenja 66
9.10.3. Efekti prekida važenja 66
9.11. Individualno obavještavanje i komunikacija sa učesnicima 66
9.12. Izmjene 67
9.12.1. Procedura za izmjenu 67
9.12.2. Mehanizmi obaveštavanja i vremenski periodi 67
9.12.3. Okolnosti pod kojima se OID mora izmijeniti 67
9.13. Rješavanja u slučaju spora 67
9.14. Primjena zakona 67
9.15. Usaglašenost sa primjenljivim zakonom 67
9.16. Ostale odredbe 68

9.16.1. Cjelokupni ugovor 68
9.16.2. Prenos prava 68
9.16.3. Klauzula o valjanosti 68
9.16.4. Izvršenje (nadoknade za pravnog zastupnika i odricanje od prava) 68
9.16.5. Viša sila 68
9.17. Napomene 68

1. UVOD

Na osnovu člana 20. stav 2. Zakona o elektronskom potpisu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/08) i čl. 2 i 43 stav 2. Zakona o Vladi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 118/08), Vlada Republike Srpske je donijela „Uredbu o nosiocu poslova elektronske certifikacije u republičkim organima uprave“ kojom je **Agencija za informaciono društvo Republike Srpske** (u daljem tekstu: AIDRS) imenovana nosiocem poslova elektronske certifikacije u republičkoj upravi **Republike Srpske** (u daljem tekstu: RS). U svrhu ispunjavanja navedene uredbe AIDRS je izgradila infrastrukturu javnih kriptografskih ključeva (eng. Public Key Infrastructure – PKI) i na području RS prisutna je kao certifikaciono tijelo koje pruža usluge certifikacije organima republičke uprave RS.

Na osnovu zaključka Vlade RS **broj 04/1-012-2-2550/13** od **30.11.2013.** Agencija za informaciono društvo je zadužena da izdaje certifikate učesnicima u postupku registracije poslovnih subjekata i to:

- Agenciji za posredničke, informatičke i finansijske usluge Republike Srpske (APIF), i
- Okružnim privrednim sudovima u Republici Srpskoj.

Praktična pravila pružanja usluga certifikacije (eng. Certificate Practice Statement – CPS) je dokument koji opisuje postupke koje primjenjuje certifikaciono tijelo Agencije za informaciono društvo Republike Srpske (u daljem tekstu: AIDRSCA) prilikom procesa izdavanja kvalifikovanog elektronskog certifikata, upotrebe kvalifikovanog elektronskog certifikata od strane krajnjeg korisnika i opoziva kvalifikovanog elektronskog certifikata. Dakle, ovaj dokument opisuje kompletan životni ciklus kvalifikovanog elektronskog certifikata izdatog od strane AIDRSCA i upravljanje infrastrukturom AIDRSCA.

1.1. Pregled

CPS definiše prava i obaveze svih učesnika PKI sistema, u skladu sa 1.3., a kreiran je skladu sa RFC 3647 [1]. Sva pravila i procedure opisane u CPS-u urađene su u skladu sa propisima:

- Zakon o elektronskom potpisu RS - “Službeni glasnik Republike Srpske", br. 59/08, 68/13
- Pravilnik o mjerama zaštite elektronskog potpisa i kvalifikovanog elektronskog potpisa, najnižem iznosu obaveznog osiguranja i primjeni organizacionih i tehničkih mjera zaštite certifikata - “Službeni glasnik Republike Srpske", br. 88/09, 127/11

[1] RFC 3647, “Internet X.509 Public Key Infrastructure Certificate Policy and Certification Practices Framework“, novembar 2003.

- Pravilnik o tehničkim pravilima za osiguranje povezanosti evidencija izdatih i opozvanih certifikata certifikacionih tijela u Republici Srpskoj - "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 127/11
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra certifikacionih tijela za izdavanje kvalifikovanih elektronskih certifikata - "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 127/11
- Pravilnik o evidenciji certifikacionih tijela - "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 88/09, 127/11

AIDRSCA koristi u svojoj infrastrukturi za izdavanje kvalifikovanih elektronskih certifikata hijerarhiju više CA servera. Infrastruktura AIDRSCA je sastavljena od dva certifikaciona tijela:

- **AIDRS Root CA server**, kao Root certifikaciono tijelo, samopotpisani krovni CA; i
- **AIDRS Issuing CA server**, kao podređeno certifikaciono tijelo za izdavanje certifikata, potpisan od strane AIDRS Root CA.

AIDRS Root CA server radi kao Root certifikaciono tijelo na osnovu certifikata izdatog samom sebi u toku procesa generisanja privatnog kriptografskog ključa aplikacije certifikacionog tijela. AIDRSCA Root server izdaje certifikat podređenom certifikacionom tijelu koje je dio infrastrukture AIDRSCA.

AIDRS Issuing CA server izdaje kvalifikovane elektronske certifikate krajnjim korisnicima certifikata.

1.2. Naziv i identifikacija dokumenta

Ovaj dokument nosi naziv „Praktična pravila pružanja usluga" kao što je naznačeno na početnoj strani dokumenta.

Identifikaciona oznaka dokumenta (eng. Object Identifier – OID) je: **1.3.6.1.4.26614.10.1.1**

Identifikacione oznake politika certifikacije, certifikata koje izdaje AIDRSCA, prikazane su u tabeli 1.2.1.

AIDRS profil certifikata	OID
Profil AIDRSCA certifikata kranjeg korisnika	**1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.1**
Profil AIDRSCA testnog certifikata	**1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.2**

Tabela 1.2.1 – OID politika certifikacije AIDRSCA certifikata

U tabeli 1.2.2 je dat prikaz generisanja OID-ova za AIDRSCA kao i objašnjenje njihovog značenja.

<table>
<tr><th colspan="2">OID[2]</th><th>Objašnjenje</th></tr>
<tr><td colspan="2">1.3.6.1.4.1.26614.</td><td>Jedinstveni identifikacioni broj koji je dodjeljen Vladi Republike Srpske od strane IANA</td></tr>
<tr><td colspan="2">1.3.6.1.4.1.26614.10.</td><td>Jedinstveni identifikacioni broj dodjeljen AIDRS odnosno AIDRSCA od strane Vlade Republike Srpske</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1.3.6.1.4.1.26614.10.X</td><td>X=0</td><td>Jedinstveni identifikacioni broj dodjeljen od strane AIDRSCA za dokument Opšta pravila pružanja usluga certifikacije</td></tr>
<tr><td>X=1</td><td>Jedinstveni identifikacioni broj dodjeljen od strane AIDRSCA za dokument Praktična pravila pružanja usluga certifikacije</td></tr>
<tr><td>1.3.6.1.4.1.26614.10.X.Y

Y – verzija dokumenta</td><td colspan="2">Jedinstveni identifikacioni broj dodijeljen od strane AIDRSCA za zvaničnu dokumentaciju pri čemu se koriste sljedeća značenja:

• X – vrsta dokumenta koji se koristi
(primjer za slučaj AIDRSCA:
X=0 -> Dokument „Opšta pravila pružanja usluga certifikacije“;
X=1 -> Dokument „Praktična pravila pružanja usluga certifikacije“

• Y – aktuelna verzija dokumenta koja je u zvaničnoj upotrebi</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1.3.6.1.4.1.26614.10.X.Y.Z

Z – oznaka politike certifikacije certifikata</td><td>Z=1</td><td>Jedinstveni identifikacioni broj dodijeljen od strane AIDRSCA za politiku certifikacije kvalifikovanih certifikata</td></tr>
<tr><td>Z=2</td><td>Jedinstveni identifikacioni broj dodijeljen od strane AIDRSCA za politiku certifikacije testnih certifikata</td></tr>
</table>

Tabela 1.2.2 – Objašnjenje procesa generisanja OID-ova i njihovog značenja unutar AIDRSCA

[2] Kada govorimo o OID-u politika certifikacije certifikata, Y predstavlja verziju CPS-a od koje je politika certifikacije certifikata uvedena. Dakle, sve ranije verzije CPS-a ne prepoznaju navedenu politiku certifikacije certifikata.

1.3. Učesnici PKI sistema

Učesnike PKI sistema čine AIDRSCA, korisnici usluga certifikacije (naručioci i krajnji korisnici) i treća lica.

1.3.1. AIDRSCA

AIDRSCA sastoji se od:

- PMA (eng. Policy Management Authority);
- CA (eng. Certification Authority); i
- RA (eng. Registration Authority).

1.3.1.1. PMA

Tijelo u okviru AIDRSCA odgovorno za administriranje, razmatranje, usvajanje i sprovođenje odluka koje se odnose na AIDRSCA. Obavlja nadzor nad radom CA, RA i ostalih učesnika u AIDRSCA poslovnim procesima.

1.3.1.2. CA

Tijelo u okviru AIDRSCA imenovano od strane PMA, zaduženo za kreiranje, potpisivanje i izdavanje certifikata, upravljanje životnim vijekom certifikata završno sa opozivom certifikata. CA radi u skladu sa CPS dokumentom, pri čemu su poslovni procesi načelno opisani u CPS, a detaljno propisani internim pravilnicima AIDRSCA.

AIDRCA obuhvata dva CA:

- **AIDRS Root CA**, samopotpisani krovni CA; i
- **AIDRS Issuing CA**, podređeni CA, potpisan od strane AIDRS Root CA.

1.3.1.3. RA

Tijelo u okviru AIDRSCA imenovano od strane PMA, zaduženo za identifikaciju korisnika i obradu korisničkih zahtjeva. Obrađene zahtjeve RA dostavlja CA koje kreira korisničke certifikate. RA je zaduženo za distribuciju korisničkih certifikata i komunikaciju sa korisnicima. Identifikacija i obrada zahtjeva od strane RA radi se u skladu sa Zakonom o elektronskom potpisu i podzakonskim aktima.

1.3.3. Korisnici

Korisnici usluga AIDRSCA su organi republičke uprave RS i zaposleni u organima republičke uprave RS, Agencija za posredničke, informatičke i finansijske usluge (APIF) i zaposleni u APIF-u i okružni privredni sudovi i zaposleni u okružnim privrednim sudovima. U svrhu jasnijeg definisanja korisnika i njihovih uloga u PKI sistemu uvodi se sljedeća terminologija:

- **Naručilac** - organ koji se obraća AIDRSCA za pružanje usluga certifikacije;
- **Odgovorna osoba** – lice koje predstavlja naručioca;
- **Krajnji korisnik** – lice zaposleno kod naručioca, kojem se dodjeljuje certifikat u svrhu obavljanja poslova za naručioca.

1.3.4. Treća lica

Treća lica su lica koja se pouzdaju u kvalifikovane elektronske certifikate izdate od AIDRSCA. Treća lica su obavezna provjeriti status certifikata u registru opozvanih certifikata (eng. Certificate Revocation List – CRL), pri čemu je CA odgovorno za redovno ažuriranje CRL.

Treća lica ni pod kojim uslovom ne treba da se oslanjaju na CRL nakon isteka roka važenja. Svako oslanjanje i pouzdavanje u CRL nakon isteka roka važenja, treća lica rade na svoju odgovornost.

1.3.5. Ostali učesnici

Ostali učesnici su sva lica, koja na bilo koji način učestvuju u radu AIDRSCA.

1.4. Upotreba certifikata

1.4.1. Područje primjene

AIDRSCA izdaje četiri vrste certifikata, od kojih svaka ima posebnu namjenu i područje primjene.

1.4.1.1. Područje primjene AIDRS Root CA certifikata

Ovaj certifikat je samopotpisani certifikat, a njegov privatni kriptografski ključ se koristi za:

- potpisivanje certifikata podređenih certifikacionih tijela; i
- potpisivanje CRL liste koju izdaje AIDRSA Root CA.

1.4.1.2. Područje primjene AIDRS Issuing CA certifikata

Ovaj certifikat je certifikat podređenog certifikacionog tijela koje izdaje kvalifikovane elektronske certifikate krajnjim korisnicima. Privatni kriptografski ključ AIDRS Issuing CA certifikata se koristi za:

- potpisivanje certifikata krajnjih korisnika, koje izdaje AIDRS Issuing CA; i
- potpisivanje CRL lista koje izdaje AIDRS Issuing CA.

1.4.1.3. Područje primjene AIDRSCA kvalifikovanog certifikata krajnjeg korisnika

AIDRS kvalifikovani certifikati za krajnje korisnike imaju identifikacionu oznaku politike certifikacije: 1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.1. i obavezno su kreirani na SSCD (eng. Secured Signature Creation Device) modulu, pri čemu se privatni kriptografski ključ nalazi na SSCD modulu i ne može se eksportovati.

Ovi certifikati i pripadajući privatni kriptografski ključevi se koriste za:

- generisanje kvalifikovanog elektronskog potpisa; i
- autentifikaciju, tj. identifikaciju korisnika certifikata.

1.4.1.4. Područje primjene AIDRSCA testnog certifikata krajnjeg korisnika

AIDRS testni certifikati za krajnje korisnike imaju identifikacionu oznaku politike certifikacije: 1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.2. i nisu obavezno kreirani na SSCD modulu.

Ovi certifikati i pripadajući kriptografski ključevi se izdaju isključivo zaposlenima u AIDRSCA i koriste se isključivo u testne svrhe.

- Mogu da se koriste za generisanje elektronskog potpisa u svrhu testiranja;
- Ne mogu da se koriste za generisanje kvalifikovanog elektronskog potpisa; i
- Ne mogu da se koriste za validnu autentifikaciju tj. identifikaciju korisnika, ali se mogu koristiti za simulaciju scenarija autentifikacije u svrhe testiranja i razvoja web servisa.

1.4.2. Nedozvoljene primjene

Upotreba kvalifikovanog elektronskog certifikata se vrši u skladu sa Zakonom o elektronskom potpisu RS i podzakonskim aktima. Svaka druga upotreba kvalifikovanog elektronskog certifikata koja nije u saglasnosti sa gore navedenim propisima i ovim dokumentom nije dozvoljena.

1.5. Politika administriranja dokumenta

1.5.1. Organizacija upravljanja dokumentom

Dokument „Praktična pravila pružanja usluga certifikacije“ kreiran je i ažuriran od strane AIDRSCA:

JAVNA USTANOVA „AGENCIJA ZA INFORMACIONO DRUŠTVO REPUBLIKE SRPSKE“

TRG REPUBLIKE SRPSKE 1

78000 BANJALUKA

Telefon: + 387 51 339 777

Faks: + 387 51 339 776

Elektronska pošta: info@aidrs.org , ca@aidrs.org

Web stranica AIDRS : http://www.aidrs.org

Web stranice AIDRSCA: http://ca.aidrs.org

Tekuća verzija dokumenta može se preuzeti sa web strane: http://ca.aidrs.org/dokumentacija

1.5.2. Lica za kontakt

Lica za kontakt su svi zaposleni u okviru AIDRSCA koji su ovlašćeni za pružanje informacija u vezi ovog dokumenta, poslovnih procesa AIDRSCA, kao i komunikacije sa korisnikom. Kontakt informacije rukovodioca i ostalih zaposlenih AIDRSCA, mogu se preuzeti sa web strane: http://ca.aidrs.org

1.5.3. Lica određena za usklađivanje dokumenta sa praksom izdavanja certifikata

Sve promjene poslovnih procesa AIDRSCA koje utiču na korisnike certifikata uzrokuju usklađivanje sa ovim dokumentom, za što je zadužen PMA.

1.5.4. Procedura za odobrenje Praktičnih pravila

U nastavku, opisana je procedura kojoj se pristupa u slučaju ažuriranja, korekcija ili kreiranja nove verzije dokumenta „Praktična pravila pružanja usluga“.

- CA kreira novu verziju CPS-a u skladu sa izmjenama u poslovnim procesima AIDRSCA;
- CA podnosi novu verziju CPS-a prema PMA na validaciju i odobravanje; i

- PMA odobrava novi CPS ili ga vraća CA na dodatne korekcije.

1.6. Definicije i skraćenice

1.6.1. Definicije

U tabeli 1.6.1.1 je dat prikaz i objašnjenje pojedinih izraza koji se koriste u ovom dokumentu.

Definicija	Značenje definicije[3]
Certifikaciono tijelo	Pravno ili fizičko lice koje izdaje elektronske certifikate ili daje druge usluge koje su u vezi sa elektronskim potpisima
Kvalifikovani elektronski certifikat	Elektronski certifikat koji ispunjava uslove iz člana 11. Zakona o elektronskom potpisu i koji izdaje certifikaciono tijelo, a koje ispunjava uslove iz člana 17. ovog zakona
Kvalifikovani elektronski potpis	Potpis koji kojim se pouzdano garantuje identitet potpisnika i koji ispunjava uslove iz člana 4. Zakona o elektronskom potpisu
Potpisnik	Lice koje posjeduje sredstvo za izradu elektronskog potpisa, a koje djeluje u svoje ime ili u ime fizičkog ili pravnog lica
Elektronski zapis	Cjelovit skup podataka koji su elektronski generisani, poslani, primljeni ili sačuvani na elektronskom, magnetnom, optičkom ili drugom mediju. Sadržaj elektronskog zapisa uključuje sve oblike pisanog i drugog teksta, podatke, slike i crteže, karte, zvuk, muziku, govor i računarske baze podataka
Elektronski potpis	Skup podataka u elektronskom obliku koji su pridruženi ili su logički povezani sa drugim podacima u elektronskom obliku i koji služe za identifikaciju potpisnika i autentičnost potpisanog elektronskog dokumenta
Podaci za izradu elektronskog potpisa	Jedinstevni podaci, kao što su kodovi ili privatni kriptografski ključevi koje potpisnik koristi za izradu elektronskog potpisa
Sredstvo za izradu elektronskog potpisa	Odgovarajuća računarska oprema ili računarski program koji potpisnik koristi pri izradi elektronskog potpisa

[3] Zakon o elektronskom potpisu RS - “Službeni glasnik Republike Srpske", br. 59/08

Definicija	Značenje definicije[3]
Sredstvo za izradu kvalifikovanog elektronskog potpisa	Sredstvo za izradu potpisa koje ispunjava uslove iz člana 9. Zakona o elektronskom potpisu
Podaci za verifikovanje elektronskog potpisa	Podaci, kao što su kodovi ili javni kriptografski ključevi koji se koriste radi verifikovanja (ovjere) elektronskog potpisa
Sredstvo za verifikovanje elektronskog potpisa	Odgovarajuća računarska oprema ili računarski program koji se koristi za primjenu podataka za verifikovanje potpisa
Elektronski certifikat	Potvrda u elektronskom obliku koja povezuje podatke za verifikovanje elektronskog potpisa sa nekim licem i potvrđuje identitet tog lica
Sredstvo za elektronski potpis	Računarska oprema ili računarski program ili njihovi relevantni dijelovi koji su namijenjeni certifikacionom tijelu u vezi sa elektronskim potpisima ili su namijenjeni za primjenu prilikom izrade ili verifikovanja elektronskih potpisa
Identifikacioni dokument	Lična karta ili pasoš
Krajnji korisnik	Lice zaposleno kod naručioca, kojem se dodjeljuje certifikat u svrhu obavljanja poslova za naručioca.
Naručilac	Organ koji se obraća AIDRSCA za pružanje usluga certifikacije
Odgovorna osoba	Lice koje predstavlja naručioca (ministar / direktor)
Ovlaštena osoba	Lice koje je ovlašteno od strane odgovorne osobe da komunicira sa AIDRSCA u ime naručioca
Web strana AIDRSCA	Odnosi se na zvaničnu prezentaciju AIDRSCA
Web adresa AIDRSCA	Odnosi se na bilo koju adresu u sklopu zvanične prezentacije AIDRSCA, koja može biti namjenjena za korisnički pristup ili pristup od strane klijentskog softvera.
arhiva CA	Sva elektronska i papirna arhiva CA
arhiva RA	Sva elektronska i papirna arhiva RA

Tabela 1.6.1.1 – Definicije izraza koji se koriste u dokumentu

1.6.2. Skraćenice

U tabeli 1.6.2.1 je dat prikaz skraćenica koje se koriste u ovom dokumentu kao i njihovo značenje.

Skraćenica	Značenje skraćenice
AIDRS	Agencija za informaciono društvo Republike Srpske
AIDRSCA	Certifikaciono tijelo Agencije za informaciono društvo Republike Srpske
CA	eng. Certifiticate Authority – Certifikaciono tijelo
CPS	eng. Certificate Practice Statement – Praktična pravila pružanja usluga certifikacije
CRL	eng. Certificate Revocation List – Registar opozvanih certifikata
OID	eng. Object Identifier – Jedinstveni identifikacioni broj objekta na mreži
PKI	eng. Public Key Infrastructure – Infrasturktura javnih ključeva
PMA	eng. Policy Management Authority – Tijelo za menadžment politika CA
RA	eng. Registration Authority – Registraciono tijelo
RFC	eng. Request for comments
RS	Republika Srpska
CDP	eng. CRL Distribution Points – Direktorij opozvanih certifikata
SSCD	eng. Secured Signature Creation Device - sigurnosni kriptografski modul, odnosno modul na kojem se nalazi par kriptografskih ključeva krajnjeg korisnika zaštićeni PIN kodom
PEN	eng.Private Enterprise Numbers – jedinstveni identifikacioni broj organizacije
IANA	eng. Internet Assigned Number Authority – međunarodno priznato tijelo za dodjelu OID-ova
DN	eng. Distinguished Name – Jedinstveno ime

Tabela 1.6.2.1 – Skraćenice koje se koriste u ovom dokumentu

2. OBJAVLJIVANJE I LOKACIJA PODATAKA O CERTIFIKACIJI

2.1. Lokacija i objavljivanje podataka o certifikaciji

AIDRS objavljuje podatke i svu dokumentaciju koja se odnosi na izdavanje kvalifikovanih elektronskih certifikata na web strani: http://ca.aidrs.org koja je javno dostupna, zajedno sa navedenim podacima i dokumentacijom.

Sva javna dokumentacija AIDRSCA nalazi se na web adresi: http://ca.aidrs.org/dokumentacija. Registar povučenih certifikata nalazi se na web adresi: http://cdp.aidrs.org/crl (adresa navedena u CDP svakog certifikata krajnjeg korisnika), a sekundarna lokacija registra povučenih certifikata nalazi se na web adresi: http://cdp2.aidrs.org/crl (adresa navedena u CDP svakog certifikata krajnjeg korisnika).

Certifikati AIDRS Root CA i AIDRS Issuing CA mogu se preuzeti sa web adrese: http://ca.aidrs.org/aia.

2.2. Objavljivanje podataka o certifikaciji

AIDRSCA objavljuje na svojoj zvaničnoj web strani sljedeće podatke:

- Zakon o elektronskom potpisu RS i podzakonske akte;
- dokument „Praktična pravila pružanja usluga certifikacije“;
- obrazac zahtjeva za korišćenje usluga certifikacionog tijela Agencije za informaciono društvo Republike Srpske;
- obrazac zahtjeva za izdavanje kvalifikovanog elektronskog certifikata;
- obrazac zahtjeva za promjenu statusa kvalifikovanog elektronskog certifikata;
- obrazac ugovora o obavljanju usluga certifikacije;
- korisnička uputstva;
- certifikate AIDRS Root CA i AIDRS Issuing CA sa pridruženim hash vrijednostima;
- registre opozvanih certifikata; i
- druga akta i obavještenja.

2.3. Učestalost objavljivanja podataka o certifikaciji

AIDRSCA ažurira objavljene podatke sljedećom dinamikom:

- podaci o opozvanim certifikatima objavljuju se dinamikom opisanom u sekciji 4.9.7. Učestalost objavljivanja CRL;
- promjene na postojećim dokumentima objavljuju se u najkraćem intervalu poslije nastale promjene; i
- dodatni dokumenti objavljuju se u najkraćem roku po odobravanju.

2.4. Kontrola pristupa podacima o certifikaciji

Svi podaci koji se nalaze unutar javnog repozitorija javno su dostupni korisnicima za čitanje i preuzimanje. AIDRSCA je uspostavilo javni repozitorij podataka na način koji obezbjeđuje adekvatnu zaštitu od neovlaštene promjene podataka i brisanja istih.

3. IDENTIFIKACIJA I AUTENTIFIKACIJA

3.1. Konvencija imenovanja

3.1.1. Vrste imena

U kvalifikovanim certifikatima koje izdaje AIDRSCA imena korisnika su predstavljena kao jedinstvena (eng. distinguished name - DN) u obliku *X.509 v3* i vjerodostojno interpretiraju ime i prezime korisnika koristeći tip podataka UTF-8 String.

Znakovi koje nije dozvoljeno koristiti u imenima korisnika su: " (navodnici), ? (upitnik), \ (*obrnuta kosa crta*), # (taraba), $ (dolar), % (procenat), = (jednako), + (plus), |(uspravna crta), ; (tačka zarez), < (manje), > (veće) i , (zarez).

3.1.2. Nomenklatura imena

AIDRSCA je usvojilo nomenklaturu po kojoj garantuje jedinstvenost imena u svom domenu (tj. u svojoj direktorijskoj strukturi). Sadržaj svakog polja imena mora imati vezu sa korisnikovim autentičnim imenom. Za korisnika, jedinstvenost korisničkog imena obezbjeđena je kombinacijom imena i prezimena korisnika i njegovog jedinstvenog matičnog broja, kao što je navedeno u sekciji 3.1.5. Jedinstvenost imena.

3.1.3. Anonimnost ili pseudonimi korisnika

Korisnici ne mogu da budu anonimni niti mogu da koriste isključivo pseudonime. Upotreba pseudonima je moguća jedino u okvirima koji su propisani Zakonom o elektronskom potpisu, Član 11. stav 2) tačka v.

AIDRSCA odbija svaki zahtjev unutar kog korisnik želi da bude anoniman ili želi da koristi isključivo pseudonim.

3.1.4. Pravila za interpretaciju vrsta imena

Unutar AIDRSCA, razlikujemo 3 vrste imena:

- imena certifikacionih tijela; i
- imena krajnjih korisnika usluga certifikacije.

3.1.4.1. Imena certifikacionih tijela

Struktura imena AIDRS Root CA prikazana je u tabeli 3.1.4.1.1., a struktura imena AIDRS Issuing CA prikazana je u tabeli 3.1.4.1.2.

Komponenta imena	Vrijednost
DC	ba
DC	rs
DC	aidrs
CN	configuration
CN	services
CN	Public Key Services
CN	AIA
CN - ime CA servera	AIDRS Root CA

Tabela 3.1.4.1.1. - Struktura imena AIDRS Root CA

Komponenta imena	Vrijednost
DC	ba
DC	rs
DC	aidrs
CN	configuration
CN	services
CN	Public Key Services
CN	AIA
CN - ime CA servera	AIDRS Issuing CA

Tabela 3.1.4.1.2. - Struktura imena AIDRS Issuing CA

3.1.4.2. Imena krajnjih korisnika usluga certifikacije

Struktura imena krajnjih korisnika usluga certifikacije prikazana je u tabeli 3.1.4.3.1.

Komponenta imena	Vrijednost
DC	ba
DC	rs
DC	aidrs
DC	ca
OU	[naziv kategorije naručioca]
OU	[naziv organa]
CN	[ime korisnika][4]

Tabela 3.1.4.2.1. - Struktura imena krajnjeg korisnika usluga certifikacije

3.1.5. Jedinstvenost imena

Certifikaciono tijelo AIDRS garantuje jedinstvenost imena u svom domenu.

Jedinstvenost imena garantuje se na sljedeći način:

- **Pun naziv organa:** naziv institucije _ JIB; i
- **Puno ime korisnika:** ime korisnika _ prezime korisnika _ serijski broj [5]_ tip certifikata
    - tip certifikata = KVC – Kvalifikovani elektronski certifikat krajnjeg korisnika
    - tip certifikata = TEC – Testni elektronski certifikat krajnjeg korisnika

Napomena: ''_'' predstavlja vizuelnu reprezentaciju praznog polja, odnosno znaka ''space''.

[4] Struktura imena krajnjih korisnika razlikuje se po zadnja dva OU parametra I CN parametru. Prvi OU predstavlja naziv kategorije naručioca, a sljedeći OU predstavlja naziv organa unutar kog je korisnik zaposlen, a CN predstavlja lično ime korisnika u skladu sa 3.1.2.

[5] Serijski broj predstavlja jedinstvenu oznaku za svaki certifikat.

3.1.6. Priznavanje, autentifikacija i uloga zaštitnog znaka

Imena kojima bi se kršila intelektualna ili autorska prava drugih nisu dozvoljena. AIDRSCA nije obavezno da verifikuje da li je korišćenje takvih imena zakonito. Naručilac, odnosno korisnik koji se identifikuje je dužni dostaviti identifikacioni dokument kojim se pouzdano može utvrditi identitet osobe.

3.2. Inicijalna provjera identiteta

3.2.1. Metoda dokazivanja posjeda privatnog ključa

Privatni ključ korisnika kreira se na sigurnosnom kriptografskom modulu (eng. *Secure Signature Creation Device – SSCD*) u okviru kontrolisanog procesa na aplikaciji CA, nakon čega se SSCD modul preuzima lično od strane naručioca ili krajnjeg korisnika. Prilikom preuzimanja SSCD modula potvrđen je posjed privatnog ključa, a evidentiran kroz protokol RA.

3.2.2. Identifikacija i autentifikacija identiteta organa

Kvalifikovani elektronski certifikat se može izdati krajnjem korisniku čije ime je naznačeno u CN, odnosno krajnjem korisniku koji ima pravo da u ime organa, u kojem je zasposlen, koristi taj kvalifikovani elektronski certifikat. U procesu autentifikacije organa potrebno je utvrditi tačan identitet institucije i autorizovanje korišćenja njenog imena u skladu sa Zakonom kao i identitet odgovornog lica.

3.2.3. Identifikacija i autentifikacija krajnjeg korisnika

Identifikacija krajnjeg korisnika odvija se od strane RA tako što se krajnji korisnik lično identifikuje ispred RA predočavanjem važećeg identifikacionog dokumenta.

3.2.4. Podaci o korisniku koji se ne mogu provjeriti

Unutar podataka o korisniku koji se ne mogu provjeriti su:

- svi podaci koji se nalaze na korisničkom zahtjevu, a ne nalaze se na ličnoj karti ili pasošu; i
- adresa elektronske pošte (pri čemu se vrši provjera domena organa, ali ne i provjera same adrese elektronske pošte krajnjeg korisnika).

3.2.5. Kriteriji za međusobnu saradnju

Procedure i praksa povezanih certifikacionih tijela moraju biti materijalno ekvivalentni procedurama i praksi AIDRS CA, kao što je definisano u ovom CPS. PMA vrši procjenu procedura i praksi certifikacionog tijela sa kojim se želi uspostaviti međusobna saradnja, od slučaja do slučaja.

4. PROCEDURE ŽIVOTNOG CIKLUSA CERTIFIKATA

4.1. Zahtjev za izdavanje certifikata

4.1.1. Ko može da podnese zahtjev za izdavanje certifikata

Zahtjev za izdavanje certifikata može da podnese krajnji korisnik, ako je ispunjen uslov da postoji zaključen Ugovor o pružanju usluga certifikacije između AIDRSCA i naručioca.

4.1.2. Proces podnošenja zahtjeva i obaveze

Naručilac podnosi zahtjev u ime krajnjeg korisnika, na sljedeći način:

- Krajnji korisnik popunjava obrazac zahtjeva za izdavanje kvalifikovanog elektronskog certifikata i svojeručno ga potpisuje i predaje naručiocu;
- Naručilac službenim putem dostavlja korisnički zahtjev ka RA;
- RA vrši provjeru ispravnosti zahtjeva i prosljeđuje primljeni zahtjev ka CA;

4.2. Obrada zahtjeva za izdavanje certifikata (od strane CA)

4.2.1. Sprovođenje funkcija identifikacije i autentifikacije

Sve identifikacije i autentifikacije sprovodi RA.

4.2.2. Odobrenje ili odbijanje zahtjeva za izdavanje certifikata

Nakon što RA izvrši provjeru zahtjeva za izdavanje kvalifikovanog elektronskog certifikata i utvrdi da su ispunjeni svi uslovi, RA prosljeđuje taj zahtjev ka CA. CA utvrđuje da li je zahtjev stigao od RA, i nakon potvrde stupa u proces obrade zahtjeva, u roku propisanom u 4.2.3. Vrijeme obrade zahtjeva za izdavanje certifikata. Ukoliko zahtjev za izdavanje kvalifikovanog elektronskog certifikata bude odbijen od strane RA, ovaj zahtjev se ne prosljeđuje ka CA.

4.2.3. Vrijeme obrade zahtjeva za izdavanje certifikata

Obrada zahtjeva na strani RA vrši se na licu mjesta.

Obrada zahtjeva na strani CA vrši se u periodu ne dužem od 10 radnih dana.

4.3. Izdavanje certifikata

4.3.1. Aktivnosti i postupci CA prilikom izdavanja certifikata

Izdavanje kvalifikovanog elektronskog certifikata vrši ovlašteno osoblje CA na sledeći način:

- prihvatanje zahtjeva od strane RA;
- kreiranje korisničkog naloga unutar CA aplikacije;
- vrši se personalizacija SSCD modula:
    - kreiranje korisničkog para ključeva na SSCD modulu;
    - preuzimanje korisničkog certifikata od CA aplikacije i zapis na SSCD modul;
    - generisanje slučajnog PIN-a za upotrebu SSCD modula;
    - štampanje PIN-a na zatvorenu kovertu;
    - vizuelna personalizacija SSCD modula; i
- Dostavljanje personalizovanog SSCD modula i kovertiranog PIN-a ka RA.

4.3.2. Obavještavanje o izdavanju certifikata

RA šalje obavještenje krajnjem korisniku o izdavanju kvalifikovanog elektronskog certifikata na prethodno utvrđenu adresu elektronske pošte, koja je navedena u zahtjevu za izdavanje kvalifikovanog elektronskog certifikata ili krajnjem korisniku putem telefonskog poziva na prethodno naveden broj telefona.

4.4. Preuzimanje certifikata

4.4.1. Akcija kojom korisnik povrđuje da je preuzeo certifikat

Potpisivanjem Ugovora o izdavanju kvalifikovanog elektronskog certifikata, potvrđuje se da je krajnji korisnik preuzeo certifikat.

Krajnji korisnik ima pravo da u roku od 10 radnih dana od dana preuzimanja certifikata ukaže na netačnost podataka unutar certifikata. U slučaju kada krajnji korisnik u navedenom roku ne ukaže na netačnost podataka unutar certifikata, smatra se da su podaci unutar certifikata tačni.

4.4.2. Objavljivanje certifikata

Kvalifikovani elektronski certifikati krajnjih korisnika se javno ne objavljuju od strane AIDRSCA.

4.4.3. Obavještavanje trećih lica o izdavanju certifikata

Treća lica se ne obavještavaju o izdavanju kvalifikovanih elektronskih certifikata.

4.5. Korišćenje para kriptografskih ključeva i certifikata

4.5.1. Upotreba privatnog ključa i certifikata sa strane korisnika

Privatni kriptografski ključ korisnika koristi se za kreiranje kvalifikovanog elektronskog potpisa i autentifikaciju korisnika, a kvalifikovani elektronski certifikat koristi se za verifikovanje kvalifikovanog elektronskog potpisa.

Krajnji korisnik je dužan:

- koristiti privatni ključ i certifikat u skladu sa Zakonom o elektronskom potpisu i podzakonskim aktima;
- privatni ključ koristi za slučajeve definisane u 1.4.1. Područje primjene, a ne može ga koristiti za slučajeve definisane u 1.4.2. Nedozvoljene primjene;
- osigurati da privatni ključ i PIN SSCD modula ne budu kompromitovani; i
- obavezati se da neće koristiti privatni ključ nakon njegovog isteka ili opoziva certifikata.

4.5.2. Upotreba javnog ključa i certifikata sa strane trećih lica

Treća lica koriste javni ključ i kvalifikovani elektronski certifikat za verifikovanje kvalifikovanog elektronskog potpisa, u skladu sa Zakonom o elektronskom potpisu, podzakonskim aktima i sekcijama 1.4.1. Područje primjene i 1.4.2. Nedozvoljene primjene, ovog dokumenta.

Treća lica moraju biti svjesna svih ograničenja i upotrebe javnih ključeva i certifikata definisanih u ovom dokumentu.

Treće lice snosi odgovornost za provjeru statusa certifikata prilikom verifikovanja kvalifikovanog elektronskog potpisa, kao u 9.6.4. Odgovornosti i obaveze trećih lica.

4.6. Obnova certifikata bez promjene javnog ključa

AIDRSCA ne dozvoljava obnovu kvalifikovanog elektronskog certifikata bez promjene javnog ključa.

4.7. Obnova certifikata sa promjenom javnog ključa

Pod obnovom certifikata sa promjenom javnom ključa podrazumjeva se ponovno izdavanje kvalifikovanog elektronskog certifikata u skladu sa opisanim procedurama.

4.8. Promjena podataka u certifikatu

Promjena podataka u certifikatu rezultuje izdavanjem novog certifikata sa promjenjenim podacima i sa novim javnim ključem.

4.8.1. Okolnosti za izmjenu podataka u certifikatu

Okolnosti pod kojima korisnik može tražiti izmjenu podataka u certifikatu jesu:

- Bilo koja promjena obaveznih podataka propisanih zakonom, a koji se nalaze u certifikatu;
- Promjena adrese elektronske pošte koja je vezana za korisnika; i
- Promjena naziva direktorija usljed promjene naziva institucije ili promjene organizacione strukture direktorija.

4.8.2. Ko može da zahtjeva promjenu podataka u certifikatu

Promjenu podatka u kvalifikovanom elektronskom certifikatu može da zahtjeva naručilac usluge certifikacije ukoliko su ispunjeni uslovi iz 4.8.1. Okolnosti za izmjenu podataka u certifikatu, a na osnovu sopstvene procjene ili na osnovu zahtjeva primljenog od strane krajnjeg korisnika.

4.8.3. Proces obrade zahtjeva za promjenu podataka u certifikatu

Proces obrade zahtjeva za promjenu podataka u certifikatu se izvodi na isti način kao i proces obrade zahtjeva za izdavanje certifikata.

4.8.4. Obavještavanje korisnika o izdavanju certifikata sa promjenjenim podacima

Obavještavanje korisnika o izdavanju certifikata sa promjenjenim podacima sprovodi se na isti način kao i u sekciji 4.3.2. Obavještavanje o izdavanju certifikata.

4.8.5. Akcija kojom korisnik povrđuje da je preuzeo certifikat sa promjenjenim podacima

Akcija kojom korisnik povrđuje da je preuzeo certifikat sa promjenjenim podacima se sprovodi na isti način kao i u sekciji 4.4.1. Akcija kojom korisnik povrđuje da je preuzeo certifikat.

4.8.6. Objava certifikata sa promjenjenim podacima

Kvalifikovani elektronski certifikati krajnjih korisnika se ne objavljuju javno od strane AIDRSCA.

4.8.7. Obavještavanje trećih lica o izdavanju certifikata sa promjenjenim podacima

Treća lica se ne obavještavaju o izdavanju kvalifikovanih elektronskih certifikata.

4.9. Opoziv i suspenzija certifikata

AIDRSCA pruža usluge opoziva kvalifikovanih elektronskih certifikata, a ne pruža uslugu suspenzije kvalifikovanih elektronskih certifikata.

4.9.1. Okolnosti za opoziv

Certifikaciono tijelo obavezno je da prekine uslugu certifikacije, odnosno izvrši opoziv certifikata onim potpisnicima:

- kod kojih je došlo do raskida ugovora između naručioca i AIDRSCA u skladu sa sekcijom 4.11. Prekid ugovora sa naručiocem;
- koji su to izričito tražili;
- za koje se sumnja ili je utvrđena netačnost ili nepotpunost podataka u certifikatu;
- za koje je utvrđena netačnost ili nepotpunost podataka u evidenciji certifikata;
- za koje je primljena službena obavijest o smrti;
- za koje je primljena službena obavjest o gubitku poslovne sposobnosti;
- za koje se sumnja ili je utvrđena kompromitovanost privatnog ključa korisnika;
- za koje se sumnja ili je utvrđena kompromitovanost PIN koda SSCD modula; i
- za koje se sumnja ili je utvrđeno kršenje odredbi Zakona o elektronskom potpisu, podzakonskih akata i ovog dokumenta.

4.9.2. Ko može da zahtjeva opoziv certifikata

Opoziv certifikata može zahtjevati:

- naručilac certifikata na osnovu vlastite procjene ili na osnovu zahtjeva krajnjeg korisnika;
- AIDRSCA; i
- nadležni državni organ.

4.9.3. Procedure za opoziv certifikata

Procedure za opoziv certifikata su sljedeće:

- Naručilac certifikata može podnijeti zahtjev za opoziv certifikata direktno na RA;
- Krajnji korisnik certifikata može zahtjevati opoziv certifikata putem elektronske pošte potpisane kvalifikovanim potpisom korisnika certifikata koji se opoziva;
- Krajnji korisnik certifikata može zahtjevati opoziv svog certifikata na način kako je to definisano u sekciji 3.4. Identifikacija i autentifikacija zahtjeva za opozivom;

4.9.4. Vrijeme za podnošenje zahtjeva za opoziv certifikata

Podnošenje zahtjeva za opoziv certifikata treba izvršiti u najkraćem mogućem roku od trenutka nastanka bilo koje okolnosti za opoziv certifikata opisane u sekciji 4.9.1. Okolnosti za opoziv.

4.9.5. Vrijeme u kojem CA mora izvršiti obradu zahtjeva za opoziv

Obrada zahtjeva za opoziv certifikata biće izvršena najkasnije do kraja narednog radnog dana od momenta podnošenja zahtjeva za opoziv certifikata u skladu sa sekcijama 4.9.3. Procedure za opoziv certifikata i 4.9.4. Vrijeme za podnošenje zahtjeva za opoziv certifikata.

4.9.6. Provjera opozvanosti certifikata od strane trećih lica

Treća lica su dužna provjeriti CRL listu prije korišćenja bilo kojeg certifikata izdatog od strane AIDRSCA.

Ukoliko u datom trenutku nije moguće provjeriti status certifikata na CRL listi, ne preporučuje se prihvatanje certifikata čiji su statusi neprovjereni, u suprotnom treća lica snose svu odgovornost za prihvatanje takvog certifikata .

4.9.7. Učestalost objavljivanja CRL

Svaki opoziv certifikata rezultuje objavljivanjem nove CRL liste.

U slučaju da nema opoziva certifikata, životni vijek CRL liste može biti maksimalno:

- 180 dana, u slučaju AIDRS Root CA CRL liste; i
- 2 dana, u slučaju AIDRS Issuing CA CRL liste.

CA objavljuje novu CRL listu maksimalno 1 dan prije isteka stare CRL liste.

4.9.8. Maksimalno dozvoljeno zakašnjenje kod objave CRL liste

Maksimalno kašnjenje objave CRL liste u javnom repozitoriju jeste 1 sat. U slučaju nepredviđenih okolnosti koje rezultuju dužim kašnjenjem CRL liste certifikaciono tijelo će obavjestiti korisnike o razlogu kašnjenja i vremenskom intervalu unutar kog nije objavljena validna CRL lista.

4.9.9. Online provjera statusa certifikata (OCSP)

AIDRSCA ne pruža ovu uslugu.

4.9.10. Online provjera statusa certifikata od strane trećih lica

AIDRSCA ne pruža ovu uslugu.

4.9.11. Drugi oblici provjere statusa certifikata

AIDRSCA ne pruža ovu uslugu.

4.9.12. Posebni zahtjevi u slučaju kompromitovanja ključa

Ne postoje posebni zahtjevi u slučaju kompromitovanja ključa.

4.9.13. Okolnosti za suspenziju korisničkog certifikata

U skladu sa sekcijom 4.9. Opoziv i suspenzija certifikata, AIDRSCA ne pruža uslugu suspenzije korisničkog certifikata.

4.9.14. Ko može zahtjevati suspenziju korisničkog certifikata

AIDRSCA ne pruža uslugu suspenzije korisničkog certifikata.

4.9.15. Proces obrade zahtjeva za suspenziju korisničkog certifikata

AIDRSCA ne pruža uslugu suspenzije korisničkog certifikata.

4.9.16. Period trajanja suspenzije korisničkog certifikata

AIDRSCA ne pruža uslugu suspenzije korisničkog certifikata.

4.10. Usluge o statusu certifikata

4.10.1. Operacione karakteristike

CRL liste su kreirane u skladu sa X.509 v2 i preporukama RFC 3280 dokumenta. Lokacija CRL liste nalazi se unutar CDP ekstenzije korisničkog certifikata.

4.10.2. Dostupnost servisa

AIDRSCA garantuje dostupnost servisa za objavljivanje CRL lista 24 sata/7 dana nedeljno, uz maksimalne neplanirane prekide rada najviše dvanaest (12) dana u godini. U slučaju planiranih prekida servisa, informacija o vremenu i planiranom periodu prekida servisa biće objavljena na javnoj web strani kao što je definisano u sekciji 2. Objavljivanje i lokacija podataka o certifikaciji.

4.10.3. Dodatne karakteristike

Na CRL listama nema dodatnih karakteristika.

4.11. Prekid ugovora sa naručiocem

Razlozi za prekid ugovora sa naručiocem mogu biti:

- Eksplicitni zahtjev naručioca za prekid Ugovora o pružanju usluga certifikacije;
- U slučaju kada naručilac prestaje da postoji; i
- Ukoliko naručilac krši prava i obaveze definisane Zakonom o elektronskom potpisu, podzakonskih akata i ovog dokumenta.

Prekidom ugovora sa naručiocem automatski se prekida usluga pružanja certifikacije svim korisnicima koji su certifikate dobili po osnovu ovog ugovora i automatski se vrši opoziv svih certifikata ovog naručioca.

4.12.* Deponovanje i obnova privatnog ključa korisnika

Certifikaciono tijelo zabranjuje deponovanje i obnovu privatnog ključa korisnika za kvalifikovane elektronske certifikate.

5. FIZIČKA KONTROLA, OPERATIVNA KONTROLA I UPRAVLJANJE RESURSIMA

Ovo poglavlje opisuje fizičku kontrolu, operativnu kontrolu i procedure koje definišu način sprovođenja navedenih kontrola, upravljanje resursima certifikacionog tijela, zahtjeve za obuku zaposlenih, kao i za akviziciju dodatnih znanja angažovanjem spoljnih saradnika i obezbjeđivanjem adekvatne ekspertize. Takođe ovo poglavlje opisuje vođenje evidencija certifikacionog tijela, revizijskih dnevnika, kao i procedure arhiviranja.

5.1. Fizička kontrola

Pošto se oprema AIDRSCA nalazi u server sali, lociranoj u zgradi Vlade RS, sva pravila fizičke kontrole AIDRSCA tijela usklađena su sa postojećom infrastrukturom i praksama fizičke kontrole. Ove prakse se odnose na:

- Lokaciju i konstrukciju prostorije
- Kontrolu fizičkog pristupa
- Napajanje i klimatizaciju
- Zaštitu od poplave, vode
- Zaštitu od požara
- Čuvanje i smještanje podataka
- Uništavanje nepotrebnih materijala
- Pohranjivanje podatka na rezervnu lokaciju

5.2. Kontrola procedura

5.2.1. Povjerljive uloge osoblja certifikacionog tijela

AIDRSCA garantuje da sve poslove koji se obavljaju u okviru propisane djelatnosti obavljaju osobe od povjerenja sa tačno propisanim obavezama i ovlaštenjima. Rad ovih osoba je podložan stalnim provjerama.

Ovlašćena lica AIDRSCA mogu da imaju određene ulogu, odnosno da obavljaju poslove na:

- serverima AIDRSCA;
- HSM modulu;
- aplikaciji CA;
- aplikaciji RA; i
- firewall-ovima i radnoj stanici za administriranje firewall-a.

U tabeli 5.2.2.1 je dat pregled raspodjele dužnosti povjerljivih uloga osoblja AIDRSCA.

Osoblje AIDRSCA	Nalog na operativnom sistemu	Nalog na aplikaciji CA	Nalog na aplikaciji RA
HSM administrator **(HSM Security Officer)**	Serveri sa aplikacijom CA	Da	Ne
Master User	Serveri sa aplikacijom CA	Da	Ne
Security Officer	Serveri sa aplikacijom CA	Da	Ne
Administrator	Administratorska radna stanica sa aplikacijom CA	Da	Ne
RA User	Administratorska radna stanica sa aplikacijom RA	Ne	Da
Help Desk	Administratorska radna stanica sa aplikacijom	Ne	Da

	RA		
Auditor	Serveri sa aplikacijom CA	Da	Ne
M od N autentifikacija	Ne posjeduju nalog na operativnom sistemu. Posjeduju pristupne HSM tokene.	Ne	Ne

Tabela 5.2.1.1 – Raspodjela dužnosti povjerljivih uloga osoblja AIDRSCA

5.2.2. Broj osoba potrebnih za odredjene operativne procedure

AIDRSCA ima implementiranu višestruku autorizaciju za ključne operativne poslove i to na način opisan u ovom poglavlju. Tabela 5.2.2.1 prikazuje procedure kao i vrstu autentifikacije za određene operativne procedure.

Procedura	Vrsta autentifikacije
Promjena lozinke Master User-a	Potrebne dvije Master User autorizacije
Kreiranje ili ažuriranje profila Security Officer-a	Potrebne dvije Master User autorizacije
Konfigurisanje profila certifikata CA	Potrebne dvije Master User autorizacije
Opoziv certifikata CA	Potrebne dvije Master User autorizacije
Registrovanje korisnika u aplikaciji CA	Potrebne dvije Security Officer autorizacije
Dodavanje krajnjih korisnika na Active Directory	Potrebna jedna Administrator autorizacija
Dodavanje krajnjih korisnika u Entrust bazu	Potrebna jedna Administrator autorizacija

Tabela 5.2.2.1 – Procedure i vrste autentifikacije

5.2.3. Identifikacija i autentifikacija ovlašćenih lica za svaku ulogu

AIDRSCA vrši provjeru svojih zaposlenih, prije nego što im dodijeli određene privilegije koje mogu da budu:

- upis u odgovarajuću pristupnu listu za ulazak u zaštićene prostorije AIDRSCA;

- identifikaciona bezkontaktna kartica za ulazak u zaštićene prostorije AIDRSCA;
- nalog na operativnom sistemu servera i radnih stanica AIDRSCA;
- nalog na aplikaciji certifikacionog tijela i HSM smart kartica; i
- nalog na aplikaciji registracionog tijela i SSCD sa certifikatom.

5.2.4.Povjerljive uloge koje zahtjevaju razgraničenje ovlašćenja

Aktivnosti zaposlenih u AIDRSCA ograničene su putem ovlašćenja definisanih na nivou:

- operativnog sistema servera i radnih stanica, odnosno terminala koji se koriste za pristup udaljenoj lokaciji;
- aplikacije certifikacionog tijela; i
- aplikacije registracionog tijela.

5.3. Upravljanje ljudskim resursima

Ova oblast opisuje kvalifikacije zaposlenih u AIDRSCA, potrebno iskustvo, dozvolu za rad sa zaštićenim podacima, procedure provjere biografije zaposlenih, obuku zaposlenog osoblja kao i učestalost obuka, učestalost i redoslijed rotacije poslova zaposlenog osoblja, sankcije za neautorizovane aktivnosti zaposlenog osoblja, zahtjeve za spoljne saradnike te dokumentaciju za potrebe stalno zaposlenog osoblja.

5.3.1. Kvalifikacije, iskustvo i dozvola za rad sa zaštićenim podacima

Zaposleni u AIDRSCA moraju da zadovolje određene zahtjeve u skladu sa Pravilnikom o mjerama zaštite elektronskog potpisa i kvalifikovanog elektronskog potpisa, najnižem iznosu obaveznog osiguranja i primjeni organizacionih i tehničkih mjera zaštite certifikata.

Zaposleni u AIDRSCA dužni su da ne objavljuju odnosno da ne saopštavaju neovlašćenim licima povjerljive informacije vezane za bezbjednost AIDRSCA ili informacije o korisnicima kvalifikovanih elektronskih certifikata, te ne smiju da obavljaju poslove koji bi mogli da dovedu do sukoba interesa.

AIDRSCA može odlučiti da zaposli osobu koja nema potpune kvalifikacije za svoje radno mjesto, ali na taj način da ta osoba ne obavlja ključne aktivnosti unutar sistema, dok ne prođe adekvatnu obuku za ove poslove. Obuka zaposlenih definisana je u sekciji 5.3.3. Obuka osoblja.

5.3.2.Procedure provjere biografije

AIDRSCA vrši provjeru zaposlenih lica prema trenutno uspostavljenoj praksi u AIDRS u skladu sa zakonom i propisima iz ove oblasti.

5.3.3. Obuka osoblja

AIDRSCA obezbjeđuje obuku osoblja za stručna znanja u radu sa tehnologijom certifikacije za postupke zaštite računarske opreme i programa u sistemu certifikacionog tijela i certifikacije te obezbjeđuje trajno usavršavanje znanja i vještina potrebnih za rad u sistemu certifikacije, u skladu sa Zakonom o elektronskom potpisu i podzakonskim aktima.

Obuka zaposlenih u AIDRSCA obuhvata:

- upoznavanje sa infrastrukturom AIDRSCA;
- upoznavanje sa postupcima zaštite infrastrukture i podataka;
- osposobljavanje za provođenje procedure oporavka sistema poslije nastale štete;
- osposobljavanje za korišćenje aplikacije certifikacionog tijela, registracionog tijela, u skladu sa dodijeljenom ulogom; i
- osposobljavanje za kreiranje rezervnih kopija podataka.

AIDRS će obezbjediti sve potrebne obuke osoblja AIDRSCA u svrhu osiguravanja nesmetanog i kontinualnog rada AIDRSCA sistema.

5.3.4. Učestalost obuke osoblja

Osoblje AIDRSCA pohađa obuke kad su imenovani na funkciju i po potrebi, kada se vrše promjene tehničkih sredstava (hardvera i softvera) certifikacionog tijela i načina obavljanja poslovanja. Plan obrazovanja osoblja AIDRSCA se redovno revidira i prilagođava potrebama koje su uslovljene promjenama u okviru PKI sistema.

5.3.5. Učestalost i redosljed rotacije poslova zaposlenog osoblja

Certifikaciono tijelo AIDRSCA ne vrši rotaciju poslova zaposlenog osoblja.

5.3.6. Sankcije za neautorizovane aktivnosti zaposlenog osoblja

U slučaju neautorizovanih aktivnosti od strane zaposlenog osoblja u AIDRSCA onemogućava im se pristup kompletnom CA sistemu, nakon čega se vrši dalje sankcionisanje u skladu sa internim procedurama AIDRSCA, odobrenim od strane PMA.

5.3.7. Zahtjevi za spoljne saradnike

U slučaju da se dodijeli povjerljiva uloga za spoljnog saradnika za to lice važe isti uslovi kao za stalno zaposlena lica AIDRSCA kao što je definisano u sekciji 5.3.1. Kvalifikacije, iskustvo i dozvola za rad sa zaštićenim podacima.

5.3.8. Dokumentacija za potrebe stalno zaposlenog osoblja

Zaposlenima u AIDRSCA se daje odgovarajuća dokumentacija sa detaljnim opisom procedura kojih moraju da se pridržavaju.

5.4. Procedure upravljanja revizijskih dnevnika

Događaji koji se odnose na obavljanje poslovanja AIDRSCA zapisuju se u elektronske dnevnike (*audit log*) i evidencije koje se ručno vode, sa datumom i vremenom događanja. Ova oblast opisuje vrste događaja koji se evidentiraju, učestalost procesiranja kao i period čuvanja revizijskih dnevnika, te njihovu zaštitu, kreiranje i sistem prikupljanja revizijskih dnevnika.

5.4.1. Vrste događaja koji se evidentiraju

Događaji koji se evidentiraju su u vezi sa:

- fizičkim pristupom sistemu AIDRSCA;
- tehničkim sredstvima (hardver i softver) AIDRSCA;
- kriptografskim ključevima aplikacije AIDRSCA;
- korisničkim kriptografskim ključevima i kvalifikovanim elektronskim certifikatima: izdavanje, preuzimanje, opoziv, suspenzija, prekid suspenzije, deaktiviranje, arhiviranje i drugi;
- administracijom, kreiranjem rezervnih kopija, sigurnosnim pravilima i korišćenjem aplikacija AIDRSCA, registracionog tijela; i
- kadrovskim promjenama u okviru AIDRSCA.

5.4.2. Učestalost procesiranja revizijskih dnevnika

Procesiranje revizijskih dnevnika definisano je internim procedurama AIDRSCA.

5.4.3. Period čuvanja revizijskih dnevnika

Kopije elektronskih dnevnika i ručnih evidencija se čuvaju najmanje 10 godina.

5.4.4. Zaštita revizijskih dnevnika

Podaci za elektronske dnevnike se prikupljaju u bezbjednoj zoni. Pristup bezbjednoj zoni je dozvoljen samo ovlašćenim osobama, kako je to definisano internim procedurama za pristup. Za elektronske dnevnike operativnog sistema se upotrebljavaju zaštite koje omogućava sam operativni sistem. Elektronski dnevnici aplikacija certifikacionog tijela su zaštićeni tehnologijom kriptografije javnih kriptografskih ključeva.

5.4.5. Kreiranje rezervne kopije revizijskih dnevnika

Elektronski dnevnici se snimaju na odgovarajućim medijima u okviru redovne procedure izrade rezervnih kopija. Za kreiranje rezervnih kopija zaduženi su ovlašćeni administratori. Rezervne kopije elektronskih dnevnika se čuvaju na primarnoj lokaciji certifikacionog tijela i na drugoj udaljenoj lokaciji u zaštićenom prostoru. Na udaljenu lokaciju se rezervne kopije prenose jednom nedjeljno.

5.4.6. Sistem prikupljanja revizijskih dnevnika

S obzirom na navedene događaje koji se prikupljaju i arhiviranju, razlikuju se dva načina automatsko prikupljanje i ručno prikupljanje.

U tabeli 5.4.6.1 je dat prikaz događaja koji se arhiviraju te njihov način prikupljanja.

Vrste događaja koji se evidentiraju	Način prikupljanja podataka vezano za događaj koji se evidentira	Lice koje prikuplja podatke ili sistem
Kadrovske promjene u okviru AIDRSCA	ručno	Zaposleni u AIDRSCA, odnosno odgovorna osoba
Fizički pristup sistemu AIDRSCA	ručno / automatski	Zaposleni u AIDRSCA / sistem za kontrolu pristupa
Promjena hardvera	ručno	Zaposleni u AIDRSCA
Promjena softvera	ručno / automatski	Zaposleni u AIDRSCA / zapis u softveru
Događaji povezani sa aplikacijom CA	automatski	Aplikacija CA
Događaji povezani sa aplikacijom RA	automatski	Aplikacija RA
Kreiranje rezervnih kopija i obnova logova konfiguracije CA	automatski	Operativni sistem, aplikacija CA
Kreiranje rezervnih kopija i obnova baze korisnika kvalifikovanih elektronskih certifikata	automatsko	Operativni sistem, aplikacija CA
Događaji na računarskoj mreži	automatsko	Operativni sistem

Događaji na operativnom sistemu	automatsko	Operativni sistem
Događaji na aplikaciji RA	automatsko	Aplikacija RA
Događaji povezani sa korisničkim kvalifikovanim elektronskim certifikatom	automatsko	Aplikacija CA

Tabela 5.4.6.1 – Vrste i način prikupljanja podataka za arhivu

5.4.7. Obavještavanje lica koje je izazvalo događaj

O događaju se obavještava rukovodilac poslova AIDRSCA koji naknadno vrši obavještavanje drugih lica od interesa, u skladu sa internim procedurama.

5.4.8. Procjena ugroženosti sistema

Procjena ranjivosti sistema se vrši u sklopu svakodnevnih aktivnosti koje se sprovode na sistemu, analizama rizika, razmjenom iskustava sa certifikacionim tijelima iz okruženja i pregledom elektronskih dnevnika i ručnih evidencija.

5.5. Arhiviranje podataka

AIDRSCA ima obavezu arhiviranja podataka vezanih za sistem certifikacije. Ova oblast opisuje vrste podatka koje AIDRSCA arhivira, vrijeme čuvanja i zaštitu arhiviranih podataka, kreiranje rezervne kopije arhiviranih podataka, sistem arhiviranja podataka i procedure za akviziciju i verifikovanje podataka iz arhive.

5.5.1. Vrste podataka koji se arhiviraju

AIDRSCA arhivira sledeće podatke i dokumenta:

- elektronske dnevnike;
- ugovore i dokumetaciju korisnika;
- zahtjeve za izdavanje i korišćenje kvalifikovanog elektronskog certifikata;
- zahtjeve za promenu statusa kvalifikovanog elektronskog certifikata (opoziv, suspenzija, prekid suspenzije i drugo);
- kvalifikovane elektronske certifikate;
- podatke o statusu i opozivu certifikata; i

- interna akta AIDRSCA vezana za obavljanje delatnosti AIDRSCA.

5.5.2. Vrijeme čuvanje arhiviranih podataka

Podaci o potpisnicima, izdati certifikati, liste opozvanih certifikata kao i tehnički podaci nastali bilježenjem rada sistema certifikacije, moraju se čuvati najmanje 10 godina od datuma izdavanja na medijima koji osiguravaju trajnost zapisa od najmanje 20 godina.

5.5.3. Zaštita arhiviranih podataka

Arhivirani podaci se nalaze na backup serveru AIDRSCA i na eksternom disku. AIDRCA backup server zaštićen je procedurama kojima se štiti i sam AIDRSCA sistem u skladu sa sekcijama 5.1.Fizička kontrola i 5.2.Kontrola procedura, a eksterni disk nalazi se unutar sigurnog sefa izmještenog iz prostorija AIDRSCA.

5.5.4. Kreiranje rezervne kopije arhiviranih podataka

Rezervna kopija arhiviranih podataka nalazi se na eksternom disku opisanom u sekciji 5.5.3. Zaštita arhiviranih podataka.

5.5.5. Zahtjevi za vremenskim žigom arhiviranih podataka

Nije definisano.

5.5.6. Sistem arhiviranja podataka

AIDRSCA koristi i interni sistem arhiviranja podataka.

5.5.7. Procedure za akviziciju i verifikovanje podataka iz arhive

Definisano internim procedurama AIDRSCA.

5.6. Obnova ključeva CA

AIDRSCA poslije obnove svog ključa i certifikata, dostavlja svoj javni ključ na isti način kao i pri prvom generisanju.

Generisanje novih ključeva AIDRSCA, vrši se pet godina prije isteka roka važnosti postojećih ključeva.
Generisanje ključeva moguće je sprovesti i ranije, iz sledećih razloga:

- potrebno je promijeniti kriptografski algoritam kojim AIDRSCA potpisuje certifikate i registre opozvanih certifikata;
- potrebno je promijeniti dužinu ključeva CA;
- potrebno je promijeniti rok važnosti ključeva CA;
- potrebno je promijeniti hash algoritam CA, primjenom koga se izračunava hash vrijednost certifikata i registra opozvanih certifikata;
- potrebno je promijeniti sadržaj postojećih polja (ekstenzija) certifikata CA ili dodati nova polja (ekstenzije) certifikata CA; i
- privatni ključ CA je oštećen ili je kompromitovan.

5.7. Kompromitovanje i oporavak sistema poslije kompromitiranja ili nepredvidjenih akcija

U narednoj sekciji se opisuju procedure rada u incidentnim situacijama kompromitovanja sistema, greške u radu sistema, programske opreme, oštećenje podataka, kompromitovanje privatnog ključa CA, nastavak rada poslije prirodne katastrofe ili neke druge.

5.7.1. Procedure rada u incidentnim situacijama prilikom kompromitovanja sistema

U slučaju kompromitovanja ili sumnje u kompromitovanje privatnog kriptografskog ključa aplikacije CA sprovode se sledeće operacije:

- opoziv izdatih kvalifikovanih elektronskih certifikata korisnika;
- opoziv certifikata aplikacije CA; i
- objavljivanje opozvanih certifikata u registru opozvanih certifikata tj. na CRL listama.

5.7.2. Greške u radu sistema, programske opreme ili oštećenje podataka

Sve greške u radu sistema, programske opreme ili oštećenje podataka biće otklonjene u najkraćem intervalu od momenta njihovog registrovanja, u skladu sa procedurama AIDRSCA.

U slučaju štete nastale na tehničkim sredstvima ili podacima, pri čemu privatni kriptografski ključ aplikacije CA nije uništen ili oštećen, servisi aplikacije CA biće ponovo uspostavljeni u najkraćem mogućem roku.

U slučaju uništenja ili oštećenja privatnog kriptografskog ključa aplikacije CA, poslije otklanjanja uzroka uništenja ili oštećenja, sprovodi se postupak povratka (eng. restore) ključa sa kriptografskog modula za Backup ključeva.

5.7.3. Kompromitovanje privatnog ključa CA

Standardna procedura u slučaju kompromitovanja privatnog ključa je da CA napravi opoziv svog certifikata i opoziv svih certifikata krajnjih korisnika, nakon toga se generiše novi par ključeva i kreće proces izdavanja novih certifikata.

- AIDRSCA u slučaju kompromitovanja privatnog kriptografskog ključa aplikacije CA vrši sledeće:
  - opoziv izdatih kvalifikovanih elektronskih certifikata;
  - opoziv certifikata aplikacije CA;
  - objavu registra opozvanih certifikata; i
  - obavještavanje korisnika izdatih kvalifikovanih elektronskih certifikata.
- Nakon otklanjanja uzroka kompromitovanja, AIDRSCA vrši sledeće:
  - generisanje novih kriptografskih ključeva aplikacije CA; i
  - izdavanje novih kvalifikovanih elektronskih certifikata korisnicima.

5.7.4. Nastavak rada poslije prirodne katastrofe ili neke druge

Poslije prestanka katastrofe i otklanjanja njenog uzroka, AIDRSCA će u najkraćem mogućem roku da dovede sistem u produkciono stanje i nastavi sa radom.

5.8. Prestanak rada CA ili RA

AIDRSCA ima obavezu da zbog mogućeg stečaja ili potrebe, odnosno namjere prestanka poslovanja obavijesti o prekidu ugovora svakog potpisnika i Ministarstvo nauke i tehnologije (u daljem tekstu: Ministarstvo) najmanje tri mjeseca prije dana predviđenog za raskid ugovora.

Obaveza AIDRSCA je da osigura kod drugog certifikacionog tijela nastavak obavljanja usluga certifikacije za potpisnike kojima je izdalo certifikate, a ukoliko za to nema mogućnosti, dužno je da opozove sve izdate certifikate i o tome odmah obavijesti Ministarstvo.

Ako AIDRSCA prekida da obavlja usluge elektronske certifikacije ima obavezu da dostavi svu dokumentaciju u vezi sa obavljenim uslugama certifikacije drugom certifikacionom tjelu na koga prenosi obaveze obavljanja usluga certifikacije, odnosno Ministarstvu ako nema drugog certifikacionog tjela**.**

Ministarstvo mora odmah izvršiti opoziv svih elektronskih certifikata koje je izdalo AIDRSCA koje je iz bilo kojih razloga prekinulo obavljanje elektronske certifikacije, a nije osiguralo nastavak obavljanja kod drugog certifikacionog tijela i nije opozvalo izdane certifikate.

6. TEHNIČKO BEZBJEDNOSNE KONTROLE

6.1. Generisanje ključeva i instalacija

6.1.1. Generisanje para ključeva

Par kriptografskih ključeva AIDRSCA za potpisivanje je generisan prilikom instaliranja aplikacije certifikacionog tijela. U toku generisanja para kriptografskih ključeva za potpisivanje koristi se zaštita koja važi za prostorije AIDRSCA iz sekcije 5. FIZIČKA KONTROLA, OPERATIVNA KONTROLA I UPRAVLJANJE RESURSIMA, višestruka autentifikacija ovlašćenih osoblja CA i zaštita koju pruža hardverski kriptografski modul (eng.*Hardware Security Module - HSM*).

Korisnikov par kriptografskih ključeva za potpisivanje i verifikovanje potpisa se generiše na SSCD modulu koji je sredstvo za formiranje kvalifikovanog elektronskog potpisa. Kriptografski ključ korisnika za potpisivanje se nikada ne smješta na hardverskoj ili softverskoj opremi AIDRSCA.

6.1.2. Dostavljanje korisniku privatnog ključa

Korisnički privatni ključ nalazi se na SSCD modulu i krajnji korisnik ga preuzima lično putem RA.

6.1.3. Dostavljanje javnog ključa korisnika davaocu usluge certifikovanja

Korisnički javni ključ se generiše na strani CA, zajedno sa privatnim ključem na SSCD modul i nema potrebe da korisnik dostavlja javni ključ certifikacionom tijelu AIDRSCA.

6.1.4. Dostavljanje javnog ključa davaoca usluge certifikovanja trećim licima

AIDRSCA predstavlja Certifikaciono tijelo koje se nalazi u sastavu Agencije za informaciono društvo Republike Srpske, i kao takvo je ovlašteno za izdavanje kvalifikovanih elektronskih certifikata.

Certifikat AIDRS Root CA za verifikaciju potpisa AIDRSCA se dostavlja zainteresovanim stranama u okviru AIDRSCA certifikata u X.509 obliku. Treća lica obavezna su da naprave minimalno provjeru identiteta AIDRS ROOT CA, da bi potvrdili validnost certifikacionog tijela AIDRSCA koje je izdalo certifikat drugim učesnicima u komunikaciji.

6.1.5. Dužina ključeva

Kriptografski ključevi koje AIDRSCA koristi za potpisivanje certifikata su RSA ključevi dužine **najmanje 4096** bita. Korisnički kriptografski ključevi moraju biti RSA ključevi **minimalne dužine 2048** bita.

6.1.6. Generisanje parametara javnih ključeva

AIDRSCA ne koristi DSA ključeve.

6.1.7. Namjena upotrebe ključeva (X.509 keyUsage)

Za potpisivanje certifikata i CRL liste upotrebljava se isključivo privatni kriptografski ključ aplikacije AIDRSCA i to na način da se AIDRS Root CA privatni ključ koristi za potpisivanje AIDRS Issuing CA certifikata, a AIDRS Issuing CA privatni ključ koristi se za potpisivanje korisničkih certifikata.

AIDRS Root CA certifikat ima postavljene *keyUsage* bitove za *keyCertSigning* i *CRLSigning.*

AIDRS Issuing CA certifikat ima postavljene *keyUsage* bitove za *keyCertSigning* i *CRLSigning.*

Namjena certifikata	sadržaj polja Key Usage
za potpisivanje kvalifikovanih elektronskih certifikata i CRL liste	*keyCertSigning, CRLSigning*

Tabela 6.1.7.1 – Namjena upotrebe ključeva certifikata CA tijela

U kvalifikovanim certifikatima koje izdaje AIDRSCA za krajnje korisnike sadržaj polja keyUsage ima postavljene bite *digitalSignature* i *nonRepudiation* i ovi certifikati se izdaju sa OID oznakom **1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.1.**

Namjena certifikata	sadržaj polja Key Usage
kvalifikovani elektronski certifikat za kreiranje kvalifikovanog elektronskog potpisa i autentifikaciju	Digital Signature, Non-Repudiation

Tabela 6.1.7.2 – Namjena upotrebe ključeva kvalifikovanih certifikata krajnjih korisnika

U testnim certifikatima koje izdaje AIDRSCA za krajnje korisnike sadržaj polja keyUsage ima postavljene bite *digitalSignature* i *nonRepudiation* i ovi certifikati se izdaju sa OID oznakom **1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.2.**

Namjena certifikata	sadržaj polja Key Usage
testni certifikat za potrebe testiranja	Digital Signature, Non-Repudiation

Tabela 6.1.7.3 – Namjena upotrebe ključeva testnih certifikata krajnjih korisnika

6.2. Zaštita privatnog ključa i kontrole kriptografskih modula

6.2.1. Standardi i kontrole kriptografskih modula

Sve operacije za generisanje AIDRSCA kriptografskih ključeva i potpisivanja certifikata vrše se na hardverskom kriptografskom modulu (u daljem tekstu HSM) koji zadovoljava sigurnosne standarde nivoa FIPS 140-2 nivo 3 i EAL4+. Ostale kriptografske operacije na strani aplikacije certifikacionog tijela vrše se u kriptografskom modulu koji zadovoljava sigurnosne standarde nivoa FIPS 140-2 nivo 2.

Korisničke pametne kartice, odnosno SSCD, moraju ispunjavati minimalno zahtjeve propisane Zakonom o elektronskom potpisu RS i podzakonskim aktima.

6.2.2. M od N kontrola privatnog ključa

AIDRSCA koristi višestruku autorizaciju za potrebe pristupanja privatnom kriptografskom ključu aplikacije certifikacionog tijela. Višestruka autorizacija i procedure višestruke autorizacije opisane su internim pravilnicima AIDRSCA.

6.2.3. Deponovanje privatnog ključa

AIDRSCA ne dozvoljava deponovanje svog privatnog ključa.

AIDRSCA zabranjuje deponovanje i obnovu privatnog ključa korisnika za kvalifikovane elektronske certifikate.

6.2.4. Kopija privatnog ključa

Aplikacija AIDRSCA čuva kopiju svog privatnog ključa za potpisivanje certifikata.

Aplikacija AIDRSCA tijela radi rezervnu kopiju baze najmanje tri puta dnevno, pri čemu rezervna kopija baze ne sadrži kopiju privatnog ključa. Rezervna kopija baze aplikacije certifikacionog tijela se kopira na rezervne medije u okviru izrade redovne rezervne kopije sistema.

Korisnički kriptografski ključevi se ne čuvaju na strani AIDRSCA.

6.2.5. Arhiviranje privatnog ključa

Privatni ključevi AIDRS Root CA i AIDRS Issuing CA se ne arhiviranju nakon isteka njihovog roka važnosti.

6.2.6. Prenos privatnog ključa u kriptografski modul

Privatni ključ za potpisivanje AIDRSCA tijela se generiše unutar HSM modula. Privatni ključ za potpisivanje AIDRSCA nikad se ne pojavljuje izvan HSM modula u čitljivom obliku.

Privatni ključevi korisnika za potpisivanje se generišu u kriptografskom modulu pametne kartice i nikad se

ne pojavljuju izvan SSCD modula.

6.2.7. Čuvanje kriptografskih ključeva na kriptografskom modulu

Privatni ključ AIDRSCA za potpisivanje se koristi samo na HSM modulu. Rezervna kopija privatnog ključa AIDRSCA za potpisivanje se čuva za potrebe oporavka sistema na drugoj sigurnoj lokaciji u bezbjednom sefu.

6.2.8. Način aktiviranja privatnog ključa

Privatni kriptografski ključ aplikacije AIDRSCA za potpisivanje se aktivira poslije startovanja aplikacije certifikacionog tijela. Za aktiviranje je potrebna autentifikacija ovlaštenih lica zaposlenih u AIDRSCA koji su raspoređeni na odgovarajuće dužnosti. Ta autentifikacija se može odvijati putem lozinke ili PIN koda uz korištenje odgovarajućih tokena.

Korisnički privatni kriptografski ključevi se aktiviraju poslije uspješne autentifikacije korisnika sa PIN-om SSCD modula.

6.2.9. Način deaktiviranja privatnog ključa

Privatni kriptografski ključ aplikacije AIDRSCA za potpisivanje se deaktivira sa zaustavljanjem aplikacije certifikacionog tijela i deaktiviranjem HSM-a.

Korisnički privatni kriptografski ključ se deaktivira fizičkim odvajanjem SSCD modula od radne stanice ili istekom vremena korisničke sesije.

6.2.10. Način uništavanja privatnog ključa

Privatni ključ CA biće uništen poslije isteka njegovog životnog vijeka.

6.2.11. Nivo sigurnosti kriptografskih modula

Nivo sigurnosti kriptografskih modula AIDRSCA i korisničkih SSCD modula je definisan u 6.2.1. Standardi i kontrole kriptografskih modula.

6.3. Ostali aspekti upravljanja parom ključeva

6.3.1. Arhiviranje javnog ključa

Certifikaciono tijelo arhivira javni kriptografski ključ aplikacije certifikacionog tijela i javne korisničke ključeve na medije koji osiguravaju trajnost zapisa od najmanje 20 godina. U svrhu čuvanja zapisa moraju se izraditi i sigurnosne kopije koje moraju biti smještene na drugoj lokaciji, izdvojeno od sistema certifikacije, kao što je propisano *Pravilnikom o mjerama zaštite elektronskog potpisa i kvalifikovanog*

elektronskog potpisa, najnižem iznosu obaveznog osiguranja i primjeni organizacionih i tehničkih mjera zaštite certifikata.

6.3.2. Rok važnosti certifikata i period upotrebe para ključeva

Rok važnosti javnih i privatnih kriptografskih ključeva AIDRSCA je:

- CA ključevi:
  - Javni ključ Root CA za verifikovanje potpisa: 20 godina;
  - Privatni ključ Root CA za potpisivanje: 20 godina;
  - Javni ključ Issuing CA za verifikovanje potpisa: 20 godina (obnavlja se nakon 15 godina); i
  - Privatni ključ Issuing CA za potpisivanje: 20 godina (obnavlja se nakon 15 godina).
- Korisnički ključevi:
  - Korisnički javni ključ za verifikovanje potpisa: 5 godina; i
  - Korisnički privatni ključ za potpisivanje: 5 godina.

6.4. Aktivacioni podaci

6.4.1. Generisanje i instalacija aktivacionih podataka

Korisnici upotrebljavaju PIN kod SSCD modula za aktiviranje privatnih kriptografskih ključeva.

6.4.2. Zaštita aktivacionih podataka

Svaki korisnik kvalifikovanog elektronskog certifikata certifikata je odgovoran za čuvanje PIN koda svog SSCD modula.

6.4.3. Ostali aspekti aktivacionih podataka

Nije primjenljivo.

6.5. Bezbjednosni zahtjevi za računare

6.5.1. Specifični računarski tehničko-bezbjedonosni zahtjevi

AIDRSCA ima na računarima i aplikacijama implementirane tehničke bezbjednosne kontrole u skladu sa najboljim praksama.

6.5.2. Nivo zaštite računara

AIDRSCA koristi aplikaciju CA koja je ocjenjena sa nivoom sigurnosti EAL4+.

Operativni sistemi računara AIDRSCA i drugi proizvodi koji se koriste su komercijalni proizvodi.

6.6. Tehnički nadzor tokom upotrebe sistema

6.6.1. Nadzor razvoja sistema

Sve aplikacije i proizvodi koje koristi AIDRSCA su komercijalni proizvodi.

6.6.2. Upravljanje bezbjednošću

AIDRSCA ima uspostavljano upravljanje rizicima, promjenama, i konfiguracijama za hardverske i softverske komponente svog sistema, u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima.

6.6.3. Nadzor bezbjednosti tokom upotrebe sistema

AIDRSCA sprovodi sva testiranja prije implementacije u kontrolisanom okruženju.

6.7. Nadzor bezbjednosti računarske mreže

Nadzor bezbjednosti računarske mreže vrši se pomoću firewall-a. Računarska mreža podjeljena je na više logičkih nivoa gdje se AIDRS Root CA i AIDRS Issuing CA nalaze na najzaštićenijem nivou, iza DMZ (eng.*Demilitarized Zone*).

6.8. Vremenski pečat (eng.*Time-stamping*)

Nije primjenljivo.

7. CERTIFIKAT, CRL, I OCSP PROFILI CERTIFICATE, CRL, AND OCSP PROFILES

7.1. Profil certifikata

7.1.1. Broj (brojevi) verzija (eng.Version number(s))

AIDRSCA izdaje X.509 v3 certifikate u skladu sa RFC 3280.

Koriste se sledeća X.509 osnovna polja:

X.509 ekstenzija	Opis
Version	Verzija X.509 certifikata
Serial number	Jedinstveni serijski broj certifikata
Signature algorithm	Kriptografski algoritam korišten za potpisivanje certifikata od strane aplikacije CA
Signature Hash algorithm	Hash algoritam aplikacije CA
Issuer	Domenska struktura imena CA tijela koje izdaje certifikate krajnjim korisnicima: CN = AIDRS Issuing CA CN = AIA CN = Public Key Services CN = Services CN = Configuration DC = aidrs DC = rs DC = ba
Valid from	Datum i vrijeme početka važenja izdatog certifikata
Valid to	Datum i vrijeme prestanka važenja izdatog certifikata
Subject	Jedinstveno ime krajnjeg korisnika certifikata
Public key	Javni kriptografski ključ krajnjeg korisnika certifikata, Naziv algoritma korištenog za kreiranje javnog ključa, kao i dužina javnog ključa u bitima

Tabela 7.1.1.1 – Osnovna polja X.509 certifikata

7.1.2. Ekstenzije certifikata (eng. *Certificate extensions*)

U tabeli 7.1.2.1 je dat prikaz X.509 ekstenzija koje se pojavljuju u kvalifikovanim elektronskim certifikatima koje izdaje AIDRSCA. Takođe, stavljena je napomena koje ekstenzije se moraju označiti kao kritične kako bi ih određene aplikacije obavezno procesuirale.

X.509 ekstenzija	Kritična ekstenzija	Opis
Certificate Policy		Identifikacija politike certifikacije, OID profila certifikata krajnjeg korisnika, web adresa na kojoj se nalazi ovaj dokument
Authority Information Access		(OID: 1.3.6.1.5.5.7.48.2) Pristup certifikatima CA tijela u svrhu verifikovanja statusa CA tijela
Subject Alternative Name		Alternativno ime krajnjeg korisnika certifikata (npr. adresa elektronske pošte krajnjeg korisnika)
CRL Distribution Point		Lokacija na kojoj se nalaze registri opozvanih certifikata
Authority Key Identifier		Identifikator javnog kriptografskog ključa CA tijela
Subject Key Identifier		Identifikator javnog kriptografskog ključa krajnjeg korisnika certifikata
Entrust Vers Info		(OID: 1.2.840.113533.7.65.0) Verzija aplikacije CA tijela
Key Usage	x	Namjena javnog kriptografskog ključa CA tijela ***Key Usage* = Certificate Signing, Off-line CRL Signing**
	x	Namjena javnog kriptografskog ključa korisnika ***Key Usage* = Digital Signature, Non-Repudiation**
Basic Constraints	x	Oznaka koja pokazuje da li je certifikat CA tijela **Subject Type=CA**
	x	Oznaka koja pokazuje da li je certifikat korisnički **Subject Type=End Entity**
Qualified Certificate Statement		Polje u kome se nalazi izjava da je izdati certifikat kvalifikovan prema Annex-u I i II direktive *1999/93/EC* Evropske unije i da je implementiran prema Zakonu o elektronskom potpisu RS

Tabela 7.1.2.1 - Ekstenzije certifikata

AIDRSCA koristi *custom* ekstenzije isključivo u kvalifikovanim elektronskim certifikatima za zaposlene u organima, koji se generišu sa OID-om 1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.1

Custom ekstenzije su neophodne kako bi se ispunili zahtjevi koji su propisani Zakonom o elektronskom potpisu, Član 11.

U tabeli 7.1.2.2 su prikazane *custom* ekstenzije koje AIDRSCA koristi u pomenutim certifikatima.

X.509 *custom* ekstenzija	OID / Opis
JMB	1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.1.1 / Jedinstveni matični broj krajnjeg korisnika, koristi se kao jedinstveni identifikator krajnjeg korisnika zajedno sa imenom i prezimenom
Ime oca ili majke	1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.1.2 / Ime oca ili majke krajnjeg korisnka
Nadimak	1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.1.3 / Nadimak krajnjeg korisnika
Datum rođenja	1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.1.4 / Datum rođenja krajnjeg korisnika
Prebivalište	1.3.6.1.4.1.26614.10.1.1.1.5 / Adresa prebivališta krajnjeg korisnika

Tabela 7.1.2.2 - *Custom* ekstenzije certifikata

7.1.3. Identifikatori algoritamskih objekata

U tabeli 7.1.3.1 je dat prikaz identifikacijskih oznaka za pojedine algoritme koji se koriste prilikom kreiranja kvalifikovanog elektronskog certifikata i kreiranja kvalifikovanog elektronskog potpisa.

Algoritam	Identifikacijska oznaka - OID
RSA Encryption	1.2.840.113549.1.1.1
RSA with SHA-1 Signature	1.2.840.113549.1.1.5
SHA256 with RSA Encryption	1.2.840.113549.1.1.11
SHA 256	2.16.840.1.101.3.4.2.1

Tabela 7.1.3.1 – Identifikatori algoritamskih objekata

7.1.4. Oblik imena

Certifikati izdati od strane AIDRSCA sadrže kompletno x.500 jedinstveno ime izdavača certifikata i vlasnika certifikata u sledećim poljima: *issuer name* (CA ime) i *subject name* (korisnikovo jedinstveno ime). Jedinstvena imena su tekstualna polja u X.501 UTF8 formatu.

7.1.5. Ograničenja za ime

AIDRSCA koristi *nameConstraints* ekstenziju samo u među-certifikatima (cross-certificates), ukoliko su u upotrebi.

7.1.6. Identifikator objekta za politiku certifikovanja

Svi certifikati izdati od strane AIDRSCA sadrže OID politike certifikovanja na osnovu koje je izdat certifikat. OID za svaku politiku certifikovanja definisan je u sekciji 1.2 Naziv dokumenta i identifikacioni podaci.

7.1.7. Korišćenje Politike ograničenja ekstenzija

AIDRSCA koristi *policyConstraints* ekstenziju samo u među-certifikatima (cross-certificates), ukoliko su u upotrebi.

7.1.8. Sintaksa i semantika za kvalifikatore politike

Ne koriste se

7.1.9. Procesiranje semantike za kritične ekstenzije Politike Certifikovanja

PKI klijentske aplikacije moraju procesuirati ekstenzije označene kao kritične (*eng.critical*) u saglasnosti sa RFC 3280.

7.2. CRL profil

7.2.1. CRL verzija

CA izdaje X.509 v2 format CRLs koristeći višestruke distribucijske tačke u okviru sopstvenog direktorijuma i http web servera. Web adresa CDP direktorija, odnosno CRL lista je navedena u sekciji 2.1. Lokacija i objavljivanje podataka o certifikaciji.

U tabeli 7.2.2.1 je dat prikaz osnovnih X.509 V2 polja sa opisom i vrijednošću navedenih polja.

X.509 polje	Opis i vrijednost
Version	u skladu sa X.509 V2
Signature	Algoritam za kreiranje potpisa, sha256RSA
Issuer	Domenska struktura imena CA tijela koje izdaje CRL listu: CN = AIDRS Root CA ili CA = AIDRS Issuing CA CN = AIA CN = Public Key Services CN = Services CN = Configuration

	DC = aidrs DC = rs DC = ba
Effective date	Datum početka važenja aktuelne CRL liste
Next update	Datum prestanka važenja aktuelne CRL liste
Signature algorithm	Algoritam za kreiranje potpisa, sha256RSA
Signature hash algorithm	Algoritam za kreiranje hasha potpisa, sha256
CRL Number	Serijski broj CRL liste
Authority Key Identifier	Identifikator javnog kriptografskog ključa AIDRSCA

Tabela 7.2.1.1 – Osnovna X.509 V2 polja

7.2.2. CRL i CRL entry ekstenzije

U tabeli 7.2.2.1 je dat prikaz CRL i CRL entry ekstenzija sa opisom i vrijednošću pojedinih ekstenzija.

X.509 ekstenzija	Opis i vrijednost
CRL Number	Serijski broj CRL liste. Popunjava CA aplikacija.
CRL Reason Code	Razlog opoziva certifikata. Popunjava CA aplikacija, a u skladu sa podešavanjima od strane operatora. Može da sadrži: (0) Unspecified (Nije specificirano), (1) Key compromise (Ključ je kompromitovan), (3) Affiliation change (Promjenu grupacije), (4) Superseded (Nadomještanje), (5) Cessation of operation (Prestanak rada), (6) Suspended (Suspendovan)
Revocation date	Popunjava CA aplikacija, a u skladu sa podešavanjima od strane operatora.
Invalidity Date	(OID: 2.5.29.24) Datum kompromitovanja ili sumnje u kompromitovanje privatnog kriptografskog ključa, odnosno datum kad je kvalifikovani elektronski certifikat prestao da bude važeći.

Tabela 7.2.2.2 – X.509 V2 ekstenzije

7.3. OCSP profil

Nije podržano.

8. REVIZIJA, USAGLAŠENOSTI I DRUGE PROCJENE

8.1. Učestalost ili okolnosti kada se vrše revizije

Nadležni državni organ vrši reviziju rada AIDRSCA u skladu sa Zakonom o elektronskom potpisu, podzakonskim aktima i drugim pozitivnim zakonskim propisima. AIDRSCA PMA je tijelo odgovorno za organizovanje interne revizije i drugih procjena, kao i načina organizovanja iste. PMA će inicirati provjere jednom godišnje uz pomoć revizora, koji mogu biti interni ili eksterni. Ova se provjera može proširiti i na RA. Moguće je izvršiti i više od jedne interne revizije godišnje ukoliko je to zahtjevano od strane PMA ili je to posljedica nezadovoljavajućih rezultata prethodne revizije.

8.2. Identitet/kvalifikacije revizora

Odabrani revizor mora posjedovati odgovarajuce IT znanje i revizijsko iskustvo. Interni ili eksterni revizor mora ispunjavati sljedeće kriterijume: iskustvo u primjeni PKI i kriptografskih tehnologija; i iskustvo u sprovođenju aktivnosti izdavanja certifikata ili revizije sistema informacionih tehnologija.

8.3. Revizorov odnos prema ocjenjivanom subjektu

Interni ili eksterni revizor treba da je oslobođen od konflikta interesa i da je nezavisan od AIDRSCA.

8.4. Oblasti koje pokriva revizija

Revizor će ocijeniti usklađenost između ovog Pravilnika i Zakona o elektronskom potpisu i podzakonskih akata; i ovog Pravilnika i implementiranih AIDRSCA servisa i procedura.

8.5. Aktivnosti koje se preduzimaju u slučaju nedostatka

U cilju rješavanja bilo kakvih nedostataka ili identifikovanih neusklađenosti koje su rezultat revizije, AIDRSCA PMA će preduzeti odgovarajuće radnje unutar dogovorenog vremenskog okvira u zavisnosti od ozbiljnosti rizika.

8.6. Objavljivanje rezultata

Rezultati revizije se dostavljaju AIDRSCA PMA.

Zaključak revizije će se objaviti javno na web strani AIDRSCA u skladu sa 2.1. Lokacija i objavljivanje podataka o certifikaciji.

9. OSTALE POSLOVNE I PRAVNE STVARI

9.1. Cijene

9.1.1. Cijene usluga AIDRSCA

AIDRSCA ne naplaćuje usluge certifikacije krajnjim korisnicima.

9.1.2. Nadoknada za pristup certifikatu

Ne naplaćuje se, u skladu sa 9.1.1. Cijene usluga AIDRSCA **.**

9.1.3. Nadoknada za opoziv ili pristup statusu informacija

Ne naplaćuje se, u skladu sa 9.1.1. Cijene usluga AIDRSCA **.**

9.1.4. Nadoknade za ostale servise

Ne naplaćuje se, u skladu sa 9.1.1. Cijene usluga AIDRSCA **.**

9.1.5. Politika refundiranja

Troškovi se ne refundiraju, u skladu sa 9.1.1. Cijene usluga AIDRSCA**.**

9.2. Finansijska odgovornost

9.2.1. Osiguranja ili garancije davaoca usluge certifikacije

U skladu sa dokumentom *„Pravilnik o mjerama zaštite elektronskog potpisa i kvalifikovanog elektronskog potpisa, najnižem iznosu obaveznog osiguranja i primjeni organizacionih i tehničkih mjera zaštite certifikata - "Službeni glasnik Republike Srpske"*, član 50., stav 3., AIDRSCA nije dužno osigurati rizik od odgovornosti za štete koje nastanu obavljanjem usluga certifikacije.

9.2.2. Ostala sredstva

Nije primjenljivo.

9.2.3. Osiguranja ili garancije korisnika

Naručioci i treća strana od povjerenja isključivo su odgovorni da obezbjede adekvatno osiguranje ili garanciju pokrivenosti osiguranjem za korišćenje certifikata u okviru njihovih servisa ili aplikacija.

9.3. Povjerljivost poslovnih informacija

9.3.1. Obim povjerljivih informacija

Sve informacije koje se prikupljaju, generišu, prenose, i održavaju od strane AIDRSCA, smatraju se povjerljivim, osim informacija opisanih u sekciji 9.3.2. Informacije koje ne ulaze u obim povjerljivih informacija, koje se ne smatraju povjerljivim.

9.3.2. Informacije koje ne ulaze u obim povjerljivih informacija

Informacije koje se objavljuju kao dio certifikata, CRL, CPS-a ili druge informacije koje se objavljuju u javnom registru certifikacionog tijela, ne smatraju se povjerljivim.

9.3.3. Odgovornost za zaštitu povjerljivih informacija

AIDRSCA je odgovorno za zaštitu povjerljivih informacija u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka i pozitivnim zakonodavstvom Republike Srpske.

9.4. Povjerljivost ličnih podataka

9.4.1. Plan povjerljivosti

Bilo koji lični podatak koji obezbeđuje AIDRSCA čuvaće se u skladu sa zahtjevima postavljenim u Zakonu o zaštiti ličnih podataka. Davanje gore navedenih informacija može se vršiti jedino u saglasnosti sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka.

9.4.2. Informacija koja se tretira privatnom

Definisano u sekciji 9.3.1. Obim povjerljivih informacija

9.4.3. Informacija koja se ne smatra privatnom

Definisano u sekciji 9.3.2. Informacije koje ne ulaze u obim povjerljivih informacija

9.4.4. Odgovornost za zaštitu ličnih podataka

Kao što je definisano u sekciji 9.3.3. Odgovornost za zaštitu povjerljivih informacija

9.4.5. Obavještenje i davanje saglasnosti za korišćenje ličnih podataka

AIDRSCA će koristiti lične podatke isključivo u svrhe za koje je naručilac dao saglasnost u toku procesa registracije. Smatra se da je naručilac dao saglasnost potpisivanjem ugovora sa AIDRSCA.

9.4.6. Otkrivanje informacije u skladu sa sudskim ili administrativnim procesom

Lični podatak može jedino biti predat od strane AIDRSCA zakonom ovlašćenim službenicima u skladu sa važećim zakonodavstvom za tu oblast.

9.4.7. Ostale okolnosti kada se mogu otkrivati informacije

AIDRSCA će otkriti privatnu informaciju samo u slučajevima kada dobije pismenu saglasnost od naručioca i krajnjeg korisnika.

9.5. Prava na intelektualnu svojinu

AIDRSCA je vlasnik ovog dokumenta. Svako neovlašćeno korišćenje bilo kog dijela ovog dokumenta smatra se kršenjem autorskih prava vlasnika ovog dokumenta i podložno je zakonskim mjerama. AIDRS je vlasnik svih podataka, deficinija procesa, procedura i razultata nastalih u radu AIDRSCA.

9.6. Obaveze i odgovornosti

9.6.1. Obaveze AIDRSCA

AIDRSCA ima obavezu da izdaje certifikate, izvršava ostale procedure vezane za upravljanje certifikatima i upravlja infrastrukturom certifikacionog tijela u skladu sa ovim Pravilnikom i važećim zakonima iz te oblasti. AIDRSCA odgovara za usklađenost sa procedurama opisanim u ovom Pravilniku i važećim zakonima iz te oblasti, čak i u slučaju kada pojedinu funkciju certifikacionog tijela preuzmu pod-ugovarači.

Generalno, AIDRSCA ima obavezu:

- da osigura da svaki kvalifikovani elektronski certifikat sadrži sve potrebne podatke u skladu sa članom 11. Zakona o elektronskom potpisu;
- da provjeri identitet potpisnika za kojeg sprovodi usluge certifikacije;
- da osigura tačnost i cjelovitost podataka koje unosi u evidenciju izdanih certifikata;
- da u svaki certifikat unese osnovne podatke o svom indentitetu;
- da omogući svakom zainteresovanom licu uvid u identifikacione podatke certifikacionog tijela i uvid u dozvolu za izdavanje kvalifikovanih elektronskih certifikata;
- da vodi tačnu i zaštićenu evidenciju elektronskih certifikata koja mora biti javno dostupna;
- da vodi tačnu i zaštićenu evidenciju nevažećih elektronskih certifikata;
- da osigura vidljiv podatak o tačnom datumu i vremenu (sat i minuta) izdavanja, odnosno opoziva elektronskih certifikata u evidenciji izdanih elektronskih certifikata;
- da čuva sve podatke i dokumentaciju o izdatim elektronskih certifikatima najmanje deset godina, pri čemu podaci i prateća dokumentacija mogu biti i u elektronskom obliku; i
- da primjenjuje odredbe zakona i drugih propisa kojima je uređena zaštita ličnih podataka.

9.6.2. Obaveze RA

RA ima obavezu da obezbjedi tačnost i potpunost informacija koje provjeravaju njeni referenti. Detaljne obaveze RA definisane su u relevantnim odjeljcima ovog Pravilnika.

Za cjelokupan rad RA odgovoran je AIDRSCA.

9.6.3. Odgovornosti i obaveze krajnjeg korisnika

Prihvatanjem certifikata koji je izdalo AIDRSCA, korisnik se obavezuje u skladu sa Zakonom da:

- Preduzme sve potrebne organizacione i tehničke mjere zaštite od gubitaka i štete koje može uzrokovati drugim potpisnicima, certifikacionom tijelu ili trećim licima;
- Pažljivo koristi i čuva sredstva i podatke za izradu elektronskog potpisa, koristi sredstva i podatke za izradu elektronskog potpisa u skladu sa odredbama Zakona o elektronskom potpisu, te zaštiti i čuva sredstva i podatke za izradu elektronskog potpisa od neovlašćenog pristupa i upotrebe;
    - *čuva svoje privatne ključeve;*
    - *čuva svoju lozinku za zaštitu kriptografskih modula u kojem drži svoj privatni ključ;*
- Dostavi AIDRSCA sve potrebne podatke i informacije o promjenama koje utiču ili mogu uticati na tačnost elektronskog potpisa u roku od 2 dana od nastalih promjena;
    - *odmah obavijesti certifikaciono tijelo, o bilo kakvoj netačnosti ili promjenama u informacijama sadržanim u certifikatu;*

- Odmah zatraži opoziv svog certifikata u svim slučajevima gubitka ili oštećenja sredstava ili podataka za izradu elektronskog potpisa;
    - *odmah obavijesti certifikaciono tijelo, ako je kompromitovan privatni ključ povezan s certifikatom ili se sumnja da je bio kompromitovan; i*
    - *odmah obavijesti certifikaciono tijelo o bilo kojoj sumnjivoj ili poznatoj zloupotrebi bilo kojeg certifikata koji je izdat od strane AIDRSCA.*

9.6.4. Odgovornosti i obaveze trećih lica

Prije oslanjanja na AIDRSCA certifikat, obaveza trećih lica je da:

- Budu svjesna ograničenja certifikata i odgovornosti AIDRSCA kako je detaljno opisano u CPS;
- Ograniče oslanjanje na certifikate koje je izdalo AIDRSCA za odgovarajuće upotrebe kako je detaljno objašnjeno u sekciji 1.4 Upotreba certifikata;
- Se preko provjere statusa certifikata na validnim listama opozvanih certifikata (CRLs) uvjere da certifikat nije opozvan; i
- Odmah obavijeste AIDRSCA o bilo kojoj sumnjivoj ili poznatoj zloupotrebi bilo kojeg certifikata koji je izdat od strane AIDRSCA.

9.6.5. Odgovornosti i garancije ostalih učesnika

Ne primjenjuje se.

9.7. Izuzeća od odgovornosti

Osim odgovornosti navedenih u CPS i povezanim ugovorima, i onim što je do najvišeg stepena dozvoljeno zakonom, AIDRSCA isključuje sve druge moguće odgovornosti, uključujući bilo koje odgovornosti za mogućnost trgovine ili korišćenja za određenu upotrebu. AIDRSCA naročito isključuje:

- bilo koju odgovornost za štetu koja može da se pojavi od momenta kada AIDRSCA primi validan zahtjev za opoziv certifikata, do momenta objave informacije o opozivu istog na CRL;
- bilo kakvu odgovornost za tačnost ili pouzdanost bilo koje informacije sadržane u certifikatima koju nije provjerio RA ili AIDRSCA;
- odgovornost za prezentaciju informacija sadržanih u certifikatu;
- bilo kakvu garanciju ovlašćenja ili statusa bilo koje osobe koja koristi certifikat AIDRSCA, (AIDRSCA nije odgovoran za provjeru statusa da li je neko zaposlen u organu ili kakva je njegova funkcija u tom organu);
- bilo koju odgovornost za stvari van kontrole AIDRSCA uključujući raspoloživost ili rad Interneta, ili telekomunikacija ili drugih infrastruktura ili RA sistema, uključujući opremu i programe; i
- bilo koju odgovornost za štete koje su nastale kao rezultat događaja više sile kako je detaljno

opisano u sekciji 9.16.5. Viša sila.

9.8. Ograničenja finansijske odgovornosti

Kako je AIDRSCA u skladu sa Zakonom o elektronskom potpisu i podzakonskim aktima izuzet od obaveznog osiguranja za svoju djelatnost, ne snosi odgovornost nadoknade stete, u skladu sa sekcijom 9.2.1. Osiguranja ili garancije davaoca usluge certifikacije

9.9. Obeštećenja

Treće strane i korisnici za sebe snose isključivu odgovornost za nadoknađivanje štete drugim strankama za pretrpljene gubitke ili štetu koji su nastali kao rezultat neovlaštenog korišćenja certifikata ili nepostupanja u skladu sa Zakonom o elektronskom potpisu, podzakonskim aktima i CPS.

9.10. Stupanje na snagu i period važenja

9.10.1. Stupanje na snagu

CPS stupa na snagu nakon njegovog usvajanja tj. odobrenja od strane AIDRSCA PMA.

9.10.2. Period važenja

Važnost CPS nije vremenski ograničena. Trenutna verzija će biti na snazi do objavljivanja nove verzije.

9.10.3. Efekti prekida važenja

Nakon prestanka važenja CPS, kao rezultata objavljivanja nove verzije, certifikat će se koristiti u skladu sa onim CPS-om koji je bio validan na dan izdavanja certifikata.

U slučaju promjena okolnosti do nivoa kada ovo nije moguće, AIDRSCA će obavijestiti naručioce na način definisan u sekciji 9.12.2. Mehanizmi obaveštavanja i vremenski periodi preko javne web stranice definisane u sekciji 2.1. Lokacija i objavljivanje podataka o certifikaciji

U slučaju kada dolazi do promjene neke sekcije ovog dokumenta koja nema materijalne posljedice po korisnika, ostale sekcije dokumenta mogu ostati na snazi. Takođe, zavisno od promjena koje u tom slučaju pretrpi ovaj dokument PMA može inicirati kreiranje nove verzije ovog dokumenta.

9.11. Individualno obavještavanje i komunikacija sa učesnicima

AIDRSCA distribuira aktuelnu verziju CPS i tekuće verzije svih javnih dokumenata preko web stranice definisane u sekciji 2.1. Lokacija i objavljivanje podataka o certifikaciji.

9.12. Izmjene

9.12.1. Procedura za izmjenu

AIDRSCA osoblje može svoje primjedbe slati direktno AIDRSCA PMA u pisanom obliku ili elektronskom poštom, na adrese definisane u sekciji 1.5.2. Lica za kontakt.

9.12.2. Mehanizmi obaveštavanja i vremenski periodi

AIDRSCA PMA može odlučiti da ne obavještava naručioce i treća lica u slučaju izmjena sa malim ili nikakvim uticajem. AIDRSCA PMA u potpunosti odlučuje o tome da li izmjene imaju bilo kakav uticaj na naručioce i treća lica, na sopstvenu odgovornost.

Sve izmjene u CPS biće objavljene na na web stranici definisani u sekciji 2.1. Lokacija i objavljivanje podataka o certifikaciji.

AIDRSCA će obavijestiti korisnike o promjenama koje imaju materijalnog uticaja na njih, putem elektronske pošte i na javnoj web stranici definisanoj u sekciji 2.1. Lokacija i objavljivanje podataka o certifikaciji.

9.12.3. Okolnosti pod kojima se OID mora izmijeniti

OID CPS-a će biti promjenjen u slučaju kada promjene imaju materijalni uticaj na naručioce i treća lica, tj. nova verzija CPS rezultuje novim OID-om.

9.13. Rješavanja u slučaju spora

Sva sporenja u vezi certifikata izdatih od strane AIDRSCA se moraju dostaviti na adresu naznačenu u odjeljku 1.5.2. Lica za kontakt. Sporove treba, ako je moguće, rješavati pregovorima. Ukoliko se ne postigne razrješenje nesporazuma putem pregovora, rješenje će se potražiti kod nadležnog suda u Banjaluci.

9.14. Primjena zakona

CPS, kao i odnosi između AIDRSCA i RA, naručioca, korisnika certifikata i trećih lica predmet su i biće tumačene u skladu sa relevantnim zakonodavstvom.

9.15. Usaglašenost sa primjenljivim zakonom

Ovaj pravilnik usaglašen je sa:

- Zakonom o zaštiti ličnih podataka; i

- Zakonom o elektronskom potpisu i podzakonskim aktima.

9.16. Ostale odredbe

9.16.1. Cjelokupni ugovor

Ovaj CPS i ugovor sa naručiocem obuhvataju sve elemente koji definišu odnos između AIDRSCA i naručioca certifikata.

9.16.2. Prenos prava

Naručiocima certifikata nije dozvoljeno da prava i obaveze koji proističu iz ovog pravilnika i ugovora sa naručiocem u cjelosti ili parcijalno prenesu na treća lica po bilo kom osnovu.

9.16.3. Klauzula o valjanosti

Nevaljanost jednog ili više djelova ovog dokumenta, neće imati uticaj na valjanost ostalih odredbi, pod uslovom da nemaju uticaj na materijalne odredbe (povjerenje u certifikat i upotrebu certifikata).

9.16.4. Izvršenje (nadoknade za pravnog zastupnika i odricanje od prava)

Nema odredbi.

9.16.5. Viša sila

Višu silu predstavljaju vanredne okolnosti i nepredvidljive situacije kao što su prirodne katastrofe, terorizam, nedostatak napajanja ili prekid telekomunikacionih veza, požar, nepredvidljivi incidenti kao što su virusi ili napadi sa ciljem onemogućavanja servisa, vladine mjere, greške u kriptografskim alogaritmima i sl.

AIDRSCA ili druge stranke neće biti odgovorne za bilo kakvu štetu koja je nastala usljed događaja koji su rezultat više sile.

9.17. Napomene

Nema odredbi.